

30 ROKOV VYDÁVANIA NOVÍN

1990 – 2020

TERCHOVÁ

Myšlienka na tento čas

NAŠA ZÁVISŤ TRVÁ DLHŠIE AKO

ŠŤASTIE TÝCH, KTORÝM HO

ZÁVIDÍME...

Viliam Chlebo

(nedožitá deväťdesiatka suseda

z Belej)

FOTO – Rudolf PATRNČIAK

VYDANÉ S FINANČNOU PODPOROU PRVEJ STAVEBNEJ SPORITELNE

Jeseň

Toto ročné obdobie nám vo svojich prejavoch ponúka množstvo metafor a prirovnaní so životom človeka. Je to obdobie roka, ktoré nadväzuje na predchádzajúcu jar i leto. Z ich priazne alebo nepriazne zbiera jeseň plody, a podľa množstva i kvality spracováva a uskladňuje živobytie na prežitie. Tak to býva aj s človekom, ktorý po detstve a mladosti doputuje v živote k obdobiu zrelosti a rozdávania skúseností. Jeseň ľudského života čerpá z predchádzajúcej jari i leta, aby mohla posilniť klíčenie a dozrievanie novej generácie. A tak to ide dookola.

Nie som si ale v dnešnej dobe istý, či sme si vedomí dôsledkov, ktoré by nastali, ak by sa v tomto kolobehu prirodzených zákonitostí pretrhli vzájomné väzby. Myslím tým na ľudí z jesene života – starších, chorľavejších, nevládnejších, ktorých plody skúsenosti blízky prestali chutiť a sú skôr na farchu. V tejto súvislosti mám pred očami konkrétny obraz z môjho blízkeho okolia, ktorý už viac rokov so záujmom sledujem. Tento obraz ma veľmi povzbudzuje a zároveň uistuje v presvedčení, že spolužitie generácií má byť, ak sa len trochu dá, úplné; tak ako štyri ročné obdobia tvoria v našich zemepisných končinách úplný rok.

Kúsok od brehu rieky, pri ktorej s rodinou bývame a popri ktorej sa rád prechádzam, rastie viacero vrb, jaseňov i jelší. Z tejto relatívne početnej kolónie brehového porastu starého riečiska vyčnieva najstaršia jelša, ktorej najvyššie konáre vyschli asi pred siedmimi, ôsmimi rokmi. Každú zimu to vyzerá, že s napadnutým

snehom spadnú na zem aj spomenuté konáre. Dodnes nespadli, hoci čiastočný úbytok badať. Príde však jar a ja neviem oka spustiť z toho, ako z odhnívajúceho stredu kmeňa starej jelše rašia po jeho obvode mladé konáriky plné zelených listov, a v búlťavých dutinách si každoročne pripravujú hniezda dva-tri páry spevavcov. Pre potravu nemusia lietať ďaleko, stačí si sadnúť na starý konár, ktorý ukrýva pod kôrou dostatok hmyzu a chrobače. A koľko štebotu je pri vyliahnutí mladých vtáčat... Unavená jelša sa ticho raduje, že sa toho dožila, a keď začnú mláďatá z hniezda vylietavať, prvé oporné body sú konáre a konáriky rodného domu – stromu. Postupne sa mladí vracia domov menej a menej, ale aká radosť starej jelše nastane, keď sa v sychravej jeseni či zime zastaví na najvyššom poschodí stromu navrátiliec, pozdraví a zaspieva dobré správy zo sveta. A možno i smutné..., veď taký je život.

Raz sa pri dosadnutí suchý konár môže zlomiť a nezvratne spadnúť na zem. Tie generácie, čo na ňom sedávali, však budú pamätať na staré dobré časy, keď si boli vzájomnou oporou. A na tých miestach budú pravidelne na jar vyhľadávať hniezdiská, lebo na tých miestach sa dobre žilo.

Len toľko som chcel povedať, aby sme v októbri, mesiaci venovanom úcte k starším, nezabúdali na búlťaviny stromov a ich staré konáre, ktoré nám pomohli vyrásť a vylietieť do sveta. Návraty domov sú povolené a verím, že obojstranne obohacujúce v každom ročnom období.

TEXT a FOTO – Marián ZAJAC

TERCHOVÁ

Vydáva: Miestne kultúrne stredisko Terchová,
ul. sv. Cyrila a Metoda č. 96, 013 06 Terchová

IČO vydavateľa: 00364886

Šéfredaktor: Ján Miho ml.

Redakcia: Katarína Halapiová, Alena Cingelová, Adriána Ondrušová

Redakčná rada: Mgr. Peter Cabadaj, Rudolf Patrňčiak, Ing. František
Kadaš, František Mucha, Mgr. Renáta Opalková,
Ing. Marián Zajac

Jazyková úprava: Mgr. Peter Cabadaj

Tlač: Varínska tlačiareň, Varín

Grafická úprava: Adriána Ondrušová

Adresa redakcie: MKS Terchová, tel. č. 041/5695 129,
0911 924 189, mks@terchova.sk
Obecný úrad Terchová, tel. č. 041/5695 138,
terchova@terchova.sk

Evidenčné číslo: 3548/09

ISSN 1338-8827

Vyšlo v októbri 2020

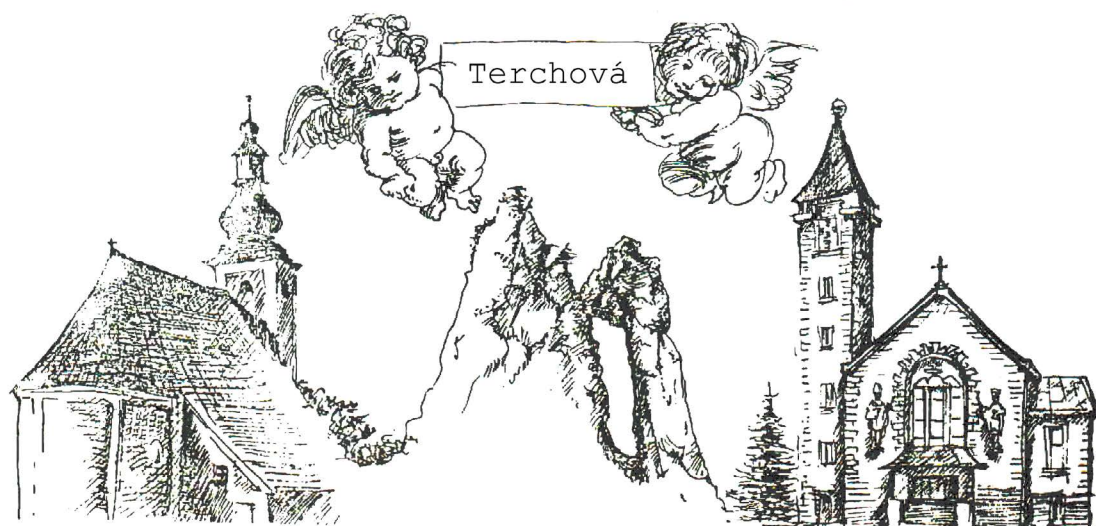
VYDANÉ S FINANČNOU PODPOROU PRVEJ STAVEBNEJ SPORITEL'NE

OBSAH

2	ÚVODNÍK Jeseň	SAD-ka prepravila viac ako 5 tisíc cestujúcich Laureáti Ceny Obce Terchová	Terchovci na Slovenskom dni kroja v Donovaloch Vrátna hostila Slovenský pohár v zjazdovej cyklistike Holuby leteli z Vatikánu na pamiatku sv. Jána Pavla II. Okolo Slovenska cez Terchovú
4 – 7	FARSKÉ LISTY Veni Sancte s biskupom Rábekom Prvé sväté prijímanie a birmovka v Terchovej Odhalenie pamätnej tabule saleziánovi Jozefovi Stašovi Jubileum našej organistky Evky Halasovej Konali sa pietne spomienky na Jozefa Chovanca Jubileum rehoľných sľubov sestry Margaréty Poživencovej Putovali k svätej Filoméne Reprodukcie oltárnych obrazov sv. Martina a Najsvätejšej Trojice Výročia úmrtí duchovných otcov Alojza Drgoňa a Jozefa Šaba Poďakovanie za úrodu	20 REMINISCENCIE Jánošíkovská Terchová 21 NEKROLÓG Herečka Eva Kristinová vo večnosti 22 OSOBNOSTI TERCHOVEJ (81.) Rozália Martyneková 23 VYDARENÉ PODUJATIE Pamätný výstup na Veľký Rozsutec 24 – 26 PRIŠLO NA NAŠU ADRESU Zo spomienok Amálie Nemčekovej Záchranári Aj o jubilujúcich novinách Terchová	30 REPORTÁŽ Memoriál Branislava Porubčanského 31 NEKROLÓG Za Ondrejom Štefkom Za Margitou Patrnčiakovou 32 ZŠ S MŠ ADAMA FRANTIŠKA KOLLÁRA Zo života školy 33 REKLAMA 34 – 35 ŠPORT Posúvanie vlastných limitov Prvý ročník Cyrilometodského futbalového turnaja Všestranná Ema Holúbková Mužský futbal v Terchovej oživa 36 INFOSERVIS
8 – 9	SERIÁL Drevený kríž pred osadou Vyšní Berešovia Misijný kríž Súsošie Snímanie z kríža Spomienky	27 – 29 UDIALO SA Jubileum Terchovej na obrazovkách RTVS Národná prezentácia umenia handicapovaných umelcov SR 2020	
10 – 11	OBEČNÝ ÚRAD INFORMUJE Nová materská škôlka, školská jedáleň a kuchyňa už v prevádzke Detské ihrisko ADAMKO Začala sa rekonštrukcia zdravotného strediska Kysucký Trabantraz zavítal aj do Terchovej Projekt Sadíme s radosťou Sčítanie obyvateľov, domov a bytov v roku 2021 Obnovenie sochy		
12 – 15	CYRILOMETODSKÉ DNI 2020 Od zrodu legendy k modernej tradícii Fascinujúca výstava Milana Opalku		
16 – 19	JÁNOŠÍKOVE DNI 2020 Stručné zhodnotenie festivalu Krojované bábiky od 19 tvorcov Na zastávkach v Terchovej sa spieva aj krepčí		

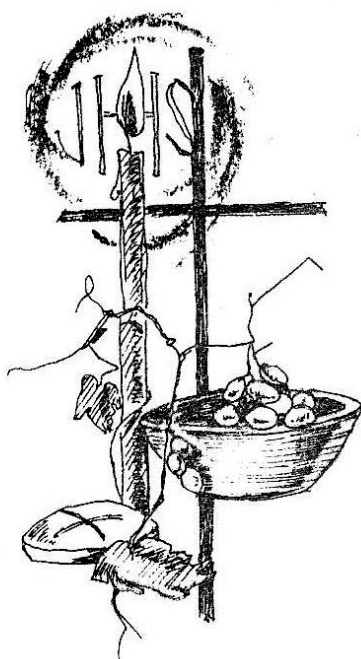
FOTO – Marián ZAJAC

KRESBA Milan Opalka Noviny Terchová, 1990

Veni Sancte s biskupom Rábekom

Aj tento školský rok začali žiaci Základnej školy s materskou školou Adama Františka Kollára svätou omšou v Kostole sv. Cyrila a Metoda, počas ktorej prosili spolu s pedagógmi o dary Ducha Svätého pre nasledujúcich desať školských mesiacov. Svojou prítomnosťou, príhovorom i apoštolským požehnaním prítomných povzbudil otec biskup František Rábek, ktorý v tom čase v našom kraji dovolen-koval. Pánovi biskupovi Františkovi ďakujeme a prajeme v jeho životnom poslaní hojnosť Božích milostí.

KRESBA Milan Opalka Noviny Terchová, 1990

Prvé sväté prijímanie a birmovka v Terchovej

Tento rok sa z dôvodu opatrení proti šíreniu nového koronavírusu konalo v našej farnosti Prvé sväté prijímanie namiesto tradičného májového termínu až 13. septembra 2020. Eucharistického Pána Ježiša prijalo 41 detí. Vďaka patrí všetkým, ktorí sa starali o prípravu prvoprijímajúcich.

-red-

V nedeľu, 27. septembra 2020, prijalo 43 birmovancov v našej farnosti z rúk otca biskupa Tomáša Galisa sviatosť birmovania, ktorá je označovaná tiež ako sviatosť kresťanskej dospelosti. Stalo sa tak po ročnej príprave birmovancov, ktorú spolu s našimi pátrami verbistami viedli aj viacerí animátori, za čo všetkým patrí úprimné Pán Boh odpláť.

-red-

FOTO – František MUCHA

Biskup Tomáš Galis v spoločnosti terchovských veriach

Odhalenie pamätnej tabule saleziánovi Jozefovi Stašovi

don Štefan Turanský

V nedeľu 5. júla 2020, na sviatok svätých Cyrila a Metoda, bola na farskej budove odhalená pamätná tabuľa prvému kňazovi z Terchovej, saleziánovi Jozefovi Stašovi, ktorého kňazská vysviacka a primície sa uskutočnili pred deväťdesiatimi rokmi. Pamätnú tabuľu odhalil i posvätil bývalý provinciál saleziánov dona Bosca na Slovensku Štefan Turanský, ktorý sa

počas nasledujúcej sv. omše vo svojej homílii prihovril prítomným týmito slovami: „Salezián Jozef Stašo je prvý terchovský kňaz. Pred kňazskou vysviackou vo svojom liste, ktorý máme v archíve, predstaveným saleziánskej rehole napísal, prečo sa chce stať kňazom. V jeho vetách zaznieva silná túžba slúžiť Bohu i ľuďom a zostať v povolani verný. Ja som si dnes prišiel v mene saleziánov uctiť tohto nášho spolubrata, lebo si zaslúži naše uznanie. Zomrel tragicky začiatkom roku 1951 vo farskej budove, za nevyjasnených okolností v dobe, keď Cirkev na Slovensku bola veľmi prenasledovaná. Podľa starších saleziánov zomrel umučený. Keď zisťovali, čo sa stalo, tak videli, že to nebola prirodzená smrť. Dôvodom bolo zrejme aj to, že práve on pochovával Jozefa Tisa a pred smrťou ho i spovedal. Bol väzenským kaplánom v Justičnom paláci. Viem, že v minulosti sa o tom nesmeli príliš hovoriť ani tu vo farnosti a mnohí sa báli, ale nech nás povzbudia svedectvá starších spolubratov saleziánov, ktorí osobne poznali Jozefa Staša a spomínali na neho ako verného kňaza.... Dnes slávime aj svätých Cyrila a Metoda,

verných Božích služobníkov. Uvedomujem si, že vieru, ktorú pri-niesli, potrebujeme zveľaďovať aj v tejto modernej Európe, ktorá sa najmä na Západe stáva sekularizovanou, prichádza k odkresťančovaniu a my, veriaci, sme vyzvaní byť svedkami kresťanských hodnôt a uvádzať ich do života.“

Sme vďační donovi Turanskému, že našu farnosť poctil svojou návštevou pri slávení Cyrilometodských dní, počas ktorých sme si pripomínali aj výročie dona Jozefa Staša. Vtedy nikto netušil, že sa vidíme naposledy. Dňa 12. augusta 2020 prišla smutná správa: Štefan Turanský zomrel náhle vo veku nedožitých 64 rokov počas oddychového pobytu, na ktorom bol aj so spolubratmi zo saleziánskej komunity z Bratislavy. V Cirkvi a saleziánskej spoločnosti prežil 44 rokov rehoľného a 35 rokov kňazského života. Záušnú svätú omšu za zosnulého dona Štefana Turanského slúžil bratislavský arcibiskup metropolita Stanislav Zvolenský 17. augusta v Katedrále sv. Martina v Bratislave. Telo zosnulého bolo pochované do saleziánskej hrobky na bratislavskom cintoríne vo Vrakuni. Odpočinutie večné, udeľ mu, ó Pane.

Marián ZAJAC, -tkkbs-
FOTO – František MUCHA

Pamätná tabuľa je dielom akad. sochára Milana Opalku

Jubileum našej organistky Evky Halasovej

V júli tohto roku uplynulo 50 rokov, čo naša farníčka Evka Halasová, rod. Baranová, začala slúžiť v kostole ako kantorka a speváčka. Dennodenne aj napriek vzdialenosti sprevádza svojou hrou a spevom sväte omše, sobáše i pohreby. Chceme sa jej za túto službu poďakovať a vyprosiť hojné Božie požehnanie, pevné zdravie a ochranu našej nebeskej Matky.

Vďační duchovní otcovia a farníci z Terchovej.

-red-

Konali sa pietne spomienky na Jozefa Chovanca

V uplynulých dňoch sa na viacerých miestach konali pietne spomienky na nášho rodáka Jozefa Chovanca, ktorý zomrel koncom februára 2018, štyri dni po tom, ako bol zadržaný políciou na letisku v belgickom meste Charleroi, kde v cele predbežného zadržania čelil brutálnemu a neetickému správaniu zo strany polície.

Cieľom pietnych spomienok bola okrem uctenia si nezmyselne vyhasnutého života Jozefa Chovanca aj solidarita s rodinou zosnulého, ako i verejný apel na spravodlivé vyšetrenie tohto bezprecedentného skutku. Preto sa ľudia zišli na Schumanovom námestí v Bruseli, Hodžovom námestí v Bratislave, pred belgickým veľvyslanectvom v New Yorku a na ďalších miestach. Týmto prípadom sa zaoberá celý rad slovenských i európskych verejných inštitúcií, a tak je nádej, že ich tlak na vyvodenie zodpovednosti a nastolenie spravodlivosti bude mať úspešný koniec.

Česť pamiatke Jozefa Chovanca!

-red-

Terchovec Milan Brezný, ktorý žije v USA už vyše 20 rokov zapálil sviečku pred belgickou ambasádou v New Yorku

Jubileum rehoľných sľubov sestry Margaréty Poživencovej

Dňa 12. augusta 2020 sme si pripomenuli 50. výročie rehoľných sľubov našej rodáčky rehoľnej sestry Štefanie Margaréty Poživencovej, ktorá toho času pôsobí na Žitnom ostrove – v Báci. Ku krásnemu jubileu jej srdečne blahoželáme a vyprosujeme hojnosť milostí darov Ducha Svätého a ustavičnú pomoc našej nebeskej Matky. Ďakujeme jej za modlitby, obety a povzbudivé slová.

Vďační rodáci z Terchovej

Sr. Margaréta (prvá sprava) vedľa pátra Šaba FOTO – MILAN KOSEC

Putovali k svätej Filoméne

Aj v komplikovanejšej dobe, ovplyvnenej epidémiou Covid-19, sa citelia sv. Filomény stretli 11. augusta 2020 v Kostole Narodenia Panny Márie v Spišskom Podhradí. Pútnici z takmer celého Slovenska i Česka si prišli už po ôsmykrát vyprosiť milosti pre svoj život. Nechýbali medzi nimi ani pútnici z Terchovej. K dôstojnému priebehu tejto udalosti prispeli viacerí hudobní účinkujúci, medzi nimi aj víťaz folklórnej súťaže Zem spieva Martin Repáň.

Jozef SENDREJ

Reprodukcie oltárnych obrazov sv. Martina a Najsvätejšej Trojice

Na prvý piatok, 3. júla 2020 pred večernou svätou omšou, posvätil za hojnej účasti veriacich páter Pavol Hudák, SVD, reprodukcie oltárnych obrazov sv. Martina a Najsvätejšej Trojice, ktoré realizoval podľa originálov zo starého terčovského kostola František Mucha. Na záver svätej omše, ktorá bola slávená ako súčasť Cyrilometodských dní, páter Paľko poďakoval v mene farníkov majstrovi Muchovi a pozval ľudí pozrieť si nové diela do Kaplnky sv. Martina.

Proces maľovania nových sakrálnych diel v našej farnosti zaujal aj spravodajský štáb RTVS, ktorá o tom informovala ešte vo februári vo svojej hlavnej spravodajskej relácii – Noviny RTVS.

-zaj-

FOTO – Milan KOSEK

Obrazy pomáhali inštalovať chlapi z Horskej záchranej služby FOTO – František MUCHA

PodĎakovanie za úrodu

Počas tretieho septembrového týždňa, keď boli jesenné kántrové dni, sme mali pred oltárom peknú výzdobu pozostávajúcu z darov prírody, ktoré sa urodili tohto roku v našich záhradách a na poliach. Za tieto dary a milosti sme v sobotu 19. septembra počas omše ďakovali Nebeskému Otcovi, ktorý nás sýti nielen pozemským chlebom, ale aj pokrmom – zálohou večného života.

-red-

FOTO – František MUCHA

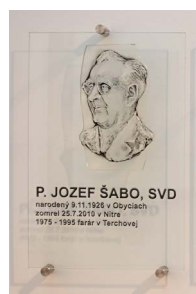
Výročia úmrtí duchovných otcov Alojza Drgoňa a Jozefa Šaba

Počas tohto leta sme si pripomínali výročia úmrtí našich bývalých správcoch farnosti. Dňa 30. júna uplynulo 45 rokov od náhlej smrti vdp. Alojza Drgoňa, a 25. júla desať ako odovzdal dušu Pánovi páter Jozef Šabo, SVD. Obaja kňazi svojou dlhoročnou dušpastierskou službou zanechali v terčovskej farnosti trvalú stopu, preto nezabúdajme na nich v našich modlitbách.

Odpochinutie večné udeľ im, ó Pane, a Svetlo večné nech im svieti. Nech odpočívajú v pokoji.

-red-

FOTO – František MUCHA

Kaplnky, kríže – Božie muky, sochy svätých či zvonice sú hojne rozosiate po celom terchovskom chotári. Popri cestách, v osadách, na kopcoch, pri domoch... Dodávajú miestam, na ktorých sa nachádzajú, ďalší rozmer. Ten človek pochopí, až keď sa na tom mieste zastaví, zamyslí, porozhliada a pomodlí. Tak ako zbožný terchovský umelec, ktorý v priebehu storočí roztrúsil svoje kamenné, drevené i železné artefakty po Terchovskej krajine, aby vydal svedectvo o dobe, v ktorej žil, a zanechal posolstvo pre súčasnosť. Preto sme sa rozhodli na stránkach obecných novín mapovať a približovať tieto zaujímavé miesta ako príspevok k lepšej orientácii a poznaniu miestnej – terchovskej histórie.

V tomto čísle si bližšie predstavíme drevený kríž pred osadou Vyšní Berešovia, misijný kríž pred kostolom a súsošie Snímanie z kríža, ktoré je umiestnené v západnej stene Kostola svätých Cyrila a Metoda, presnejšie v stene jeho veže.

KAPLNKY A KRÍŽE V TERCHOVSKEJ KRAJINE (XXVI., XXVII., XXVIII.)

Drevený kríž pred osadou Vyšní Berešovia

Kríž stojí na súčasnom mieste len od roku 2018. V tomto roku, presnejšie 20. augusta 2020, bol posvätený pátrom Martinom Cingelom, SVD. Na posviacke sa v peknom letnom popoludní zúčastnilo približne tridsať ľudí, ktorí v osade buď bývajú, z nej pochádzajú, alebo k nej majú svoj vzťah.

My sme sa o chystanej udalosti i okolnostiach postavenia kríža rozprávali s Váňou Kováčovou ešte minulé leto a sme radi, že tieto myšlienky odzneli aj v deň posviacky. Pani Váňa v príhovore objasnila zúčastneným pohnútky i aktivity, ktoré viedli k tomu, že pred osadou dnes stojí zhruba trojmetrový drevený kríž s vyrezávanou postavou Ukrižovaného.

„Dovoľte mi zopár slov o histórii tohto kríža. V roku 1975 dva mladé manželské páry, Palkovičovci a Kováčovci z Bratislavy, kúpili od Rudolfa Synáka drevenicu a humno s maštaľou. Boli to prví chalupári na laze Vyšní Berešovia. Postupne spoznávali jeho obyvateľov, ich vzájomné vzťahy, vnímali zmysluplnosť ich života spätého s večným kolobehom prírody. Zrástli s týmto miestom.

V roku 1982, pri prvom tušom novembrovom mraze, dolu v závoze na ceste zomrel Lojzo Tlacháč. O rok neskôr vypukol na laze prvý požiar a okolnosti, ktoré ho sprevádzali, boli priam magicke. Akoby Lojzo Tlacháč, ktorý odišiel mrazom, si zobral ohňom len to, čo mu náležalo – vlastnoručne urobenú drevenicu, maštal a humno. Keď vzbĺkol oheň, na štíte humna bola tma a všetci ešte spali,

okrem Ludky Synákovej, ktorá išla na autobus do práce. V ten deň z rôznych dôvodov nešli chlapi do roboty. Bolo úplné bezvetrie, takže oheň ako stĺp vystúpil tak vysoko, že jeho žiaru bolo vidieť široko-daleko. V ten deň po mimoriadne suchom lete bola akoby zázrakom na laze voda, ktorou hasiči a všetci pomáhajúci uhasili oheň. Vtedy sa zrodila myšlienka postaviť kríž. Žiaľ, ostalo to len pri myšlienke...

Keď si pred tromi rokmi druhý požiar s tragickými následkami vzal mladú štvorčlennú rodinu, a o pol roka Jano Tlacháč, syn Lojza Tlacháča, zomrel vo svojej horiacej chalupe, stará myšlienka ožila a pevne sa spojila s činom. Kríž zhotovili chlapi z pily Maruna na Vyšných Kamencoch, Štefan Tlacháč dohodol miesto, ktoré sme vybrali, s majiteľom a tesne pred Dušičkami v roku 2018 bol kríž osadený. Chýbalo ešte Telo Kristovo, ktoré vyrezal rezbár Ján Gregor z Bieleho Potoka pri Ružomberku. A dnes je kríž posvätený.

Verím, že genius loci, duch tohto miesta, bude čoraz intenzívnejší a bude šíriť spásu všetkých. Živých i mŕtvych“ – zakončila svoje pútavé i sugestívne rozprávanie o tomto mieste, kríži, osade a osudoch ľudí v nej bývajúcich Váňa Kováčová. Úprimne jej za to ďakujeme.

Misijný kríž

Drevený kríž je umiestnený napravo od vchodu do Diecéznej svätyne svätých Cyrila a Metoda od roku 2005, keď bol správcom farnosti páter Ján Halama, SVD. Výšku má približne tri metre, na horizontálnom ramene je do dreva vyrezaný nápis SVÄTÉ MISIE. Na vertikálnom ramene kríža sú zas vyrezané roky 2005 a 2015, ktoré pripomínajú dátumy, keď sa v našej farnosti konali Ludové misie.

Misijný kríž mal do roku 1985 miesto vo výklenku západnej steny kostolnej veže – tam, kde sa dnes nachádza súsošie Snímanie z kríža od Leopolda Sordyla. Kríž na tom mieste dotvárali kvety, ktoré boli po šírke zasadené do hlineného záhončeka. Mnohí, vrátane autora tohto článku, sa pred ním fotili na pamiatku Prvého svätého prijímania. Od súčasného misijného kríža sa začínajú modlitbové procesie veriacich na vrch Oravcove, kde pokračujú v pobožnosti Krížovej cesty. Koná sa tak vždy trinásteho v mesiacoch máj až október na pamiatku Fatimských zjavení.

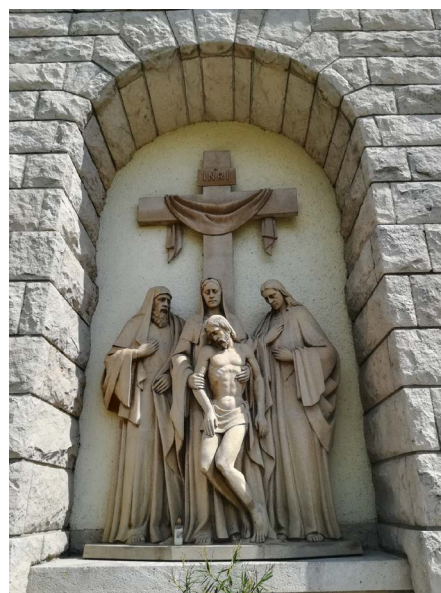

Súsošie Snímanie z kríža

Ako bolo uvedené pri popise Misijného kríža, toto súsošie je umiestnené od roku 1985 v západnom výklenku kostolnej veže. Steny a klenba súsošia sú z opracovaných kvádrov terchovského pieskovca a korešpondujú s kamenným soklom svätyne. Dielo od sochára Leopolda Sordyla je z epoxidu, znázorňuje štyri osoby v životnej veľkosti, v pozadí sa nachádza prázdny kríž. Pod ním drží Panna Mária v rukách Ježišovo mŕtve telo; po jej pravici stojí Jozef Arimatejský, po lavici apoštol Ján.

Súsošie bolo nainštalované počas pôsobenia pátra Jozefa Šaba, SVD.

TEXT a FOTO – Marián ZAJAC

SPOMIENKA

*Keď tvár je
ešte mladá
a pretrhla sa niť,
nepadol som
na kolená,
oplatilo sa mi žiť!*

Miroslav Hanuliak

nás navždy opustil 28. 6. 2020
vo veku 56 rokov

Úprimne ďakujeme pátrovi Pavlovi Hudákovi, speváckemu zboru Evky Halásovej, muzikantkám a muzikantom, hasičskému zboru, kolegom z práce, lekárom z Martina a Žiliny, všetkým príbuzným, známym, kamarátom za kvetinové dary a psychickú podporu.

Zo srdca ďakuje celá smútiaca rodina

SPOMIENKA

Dňa 25. 7. 2020 nás vo veku
84 rokov navždy opustila
mama, starká a prastarká

Elena Laurenčíková,
rodená Bobáňová

Vďaka príbuzným a známym, ktorí sa
28. 7. 2020 prišli rozlúčiť s našou mamou.

*Odpočívaj v pokoji!
S láskou a úctou ďakuje celá rodina*

Nová materská škôlka, školská jedáleň a kuchyňa už v prevádzke

Od začiatku nového školského roka slúžia našim predškólakom, školákum, pedagógom i nepedagogickým zamestnancom nové priestory materskej škôlky, školskej jedálne i kuchyne v školskom areáli u Gregušov. Rozšírenie kapacity MŠ, ktorá sa nachádza na poschodí budovy, bolo vybudované vďaka dotácii z Integrovaného regionálneho operačného programu (IROP); obnova školskej jedálne a kuchyne bola investične zastrešená obcou. Pred budovou sa tiež vybudovalo bezpečné detské ihrisko pre deti MŠ.

Veríme, že vynovené priestory prispievajú k skvalitneniu výchovno-vzdelávacieho procesu našich žiakov a budú dlho slúžiť aj ďalším generáciám.

-OcÚ-

Detské ihrisko ADAMKO

V priebehu leta sa obci podarilo vybudovať na ulici Adama Františka Kollára detské ihrisko Adamko, na ktoré poskytol dotáciu Úrad vlády SR s povinným spolufinancovaním obce. Už prvé týždne naznačili, že ihrisko bude hojne využívané našimi najmenšími občanmi. Tento priestor s perspektívou rozšírenia ihriska plánujeme do budúcnosti oplotiť, aby bola zabezpečená väčšia bezpečnosť.

-OcÚ-

FOTO – František KADAŠ

Začala sa rekonštrukcia zdravotného strediska

V posledných týždňoch sa naplno rozbehla rekonštrukcia zdravotného strediska (na fotografii vľavo), na ktorú sa podarilo obci získať finančné prostriedky z dotačnej výzvy Ministerstva zdravotníctva SR na budovanie centier integrovanej zdravotnej starostlivosti (CIZS). Stavebné práce by mali prebiehať počas tohto a nasledujúceho roka. Naši lekári už začali ordinovať v budove obecného úradu, kde boli v minulosti priestory Slovenskej sporiteľne a kancelária TIK-u.

-OcÚ-

FOTO – František KADAŠ

Kysucký Trabantraz zavítal aj do Terchovej

V dňoch 7. – 9. augusta 2020 sa v autokempingu Varín uskutočnil už XIII. ročník Kysuckého Trabantrazu. Účastníci tohto zaujímavého podujatia vyrazili v sobotu 8. augusta do Terchovej a v areáli pod sochou Juraja Jánošíka vystavili legendárne „východonemecké“ autíčka na obdiv miestnym obyvateľom a návštevníkom. Zhruba trojhodinový pobyt v Terchovej využili majitelia trabantov okrem iného aj na výstup k soche Juraja Jánošíka a na rozhľadňu Terchovské srdce. Pri organizovanom odchode z našej obce sa všetci zhodli, že išlo o vydarenú motoristickú „podívanú“.

-red-

Projekt Sadíme s radosťou

Centrum sociálnych služieb Terchová poskytuje v rámci svojich kompetencií sociálne služby nielen seniorom, ale i občanom so zdravotným postihnutím. Cieľom aktivít zariadenia je vytvoriť pre nich aj širokú škálu voľnočasových činností. Začiatkom roka sa podarilo založiť občianske združenie Sedmokráska Terchová, ktoré svojou činnosťou podporuje aktivity zariadenia.

Zamestnanci zariadenia sa začiatkom roka aktívne zapojili do niekoľkých projektov za účelom získavania mimorozpočtových zdrojov. Úspechom bola pre nás podpora zo strany Nadácie Pontis v zamestnaneckom programe Kia Motors Slovakia. Následne, počas mesiacov máj až september, prebiehala realizácia projektu Sadíme s radosťou pod patronátom Mgr. Márie Laščiakovej – sociálnej pracovníčky zariadenia. Cieľom projektu bolo vytvoriť prostredie pre sebarealizáciu čo najväčšieho počtu klientov. Záhrady zariadenia na oboch pracoviskách boli vybavené vyvýšenými záhonmi

a klienti boli zapojení do realizácie sadenia, tvorby a rozhodovania o tom, aké budú ich komunitné prostredie. Do projektu boli zapojení nielen zamestnanci zariadenia a klienti, ale samozrejmosťou súčasťou bolo tiež zapojenie zamestnanca KIE či rodinných príslušníkov klientov. S nadšením a radosťou sa všetci zapojili do aktivít. Sadiť zeleninu, kvety, bylinky. Kontinuálne prebieha starostlivosť o zasadené rastlinky. Pri pandemických opatreniach sa vďaka Nadácii Pontis, Kia Motors Slovakia, ako aj zamestnancovi KIE Jánovi Dávidíkovi, ktorý sa zúčastnil na realizácii projektu, klientom rozšírili oči, akoby nabrali novú chuť do ďalších dní v živote.

Ak by ste mali záujem podporiť naše aktivity, môžete tak urobiť prostredníctvom spomínaného občianskeho združenia OZ SEDMOKRÁSKA na číslo účtu SK67 0200 0000 0042 8012 9658.

Mária ZELNÍKOVÁ

FOTOARCHÍV – CSS Terchová

Sčítanie obyvateľov, domov a bytov v roku 2021

V týchto mesiacoch sa rozbieha na Slovensku proces sčítania obyvateľov, domov a bytov, ktorý sa opakuje pravidelne po desiatich rokoch. Štatistický úrad SR pripravuje toto sčítanie ako integrované. Okrem terénneho zisťovania sa v ňom využijú aj údaje z vybraných registrov a administratívnych zdrojov. Sčítanie obyvateľov, domov a bytov bude elektronickým sčítaním.

Obyvateľ sa sčíta sám, alebo pomocou blízkej osoby na akomkoľvek mieste využitím počítača, tabletu alebo mobilu s pripojením na internet. Sčítací formulár nájdete na webovej stránke www.eso.scitanie.sk. Samosčítanie je pre vás rýchly a jednoduchý spôsob na vyplnenie sčítacieho formulára – bez narušenia vašej privátnej zóny. V prípade, že sa nemôžete alebo neviete sčítať sami, môžete využiť službu asistovaného sčítania. V každej obci bude zriadené kontaktné miesto, kde vám so sčítaním pomôže stacionárny asistent. Domy a byty budú elektronicky sčítavať obce a mestá.

Prosíme obyvateľov, aby k danej téme sledovali príslušné informácie z overených mediálnych zdrojov.

Štatistický úrad Slovenskej republiky

Obnovenie sochy

Zreštaurovanie a osadenie sochy Posolstvo od sochára Martina Dzureka nezištne realizovala firma Maruna k Cyrilometodským dňom 2020.

-red-

FOTO – František MUCHA

Od zrodu legendy k modernej tradícii

Príbeh úspešného pôsobenia svätých Cyrila a Metoda má aj v moderných dejinách úspešné pokračovanie. Hoci aj v podobe zjednoteného štátneho a cirkevného sviatku (5. júla), a hoci aj vo forme Cyrilometodských dní v Terchovej.

Oboje čitatelia Slovenských národných novín dobre poznajú a vnímajú, veď každoročne matičné periodikum venuje priestor obom. Skôr ako prejdeme k najsúčasnejšej podobe multikultúrneho podujatia pri takpovediac „päť“ Rozsutca, zamierime naše zraky hlbšie ku koreňom. Ľudí aj národa. Historické skutočnosti sa totiž často v spojitosti s ľudovou slovesnosťou stávajú legendami. Zvlášť vtedy, keď sa tá (skutočne neskutočná) história odohrála pred mnohými stáročiami a deje aj postavy v nej majú zásadný význam pre ďalšie dejiny, vývoj a život národa. Tak je to veľakrát, logicky a zákonite, aj v prípade svätých Cyrila a Metoda...

Pohľad do histórie

Jedna z povestí hovorí, že keď sa počet storočí od narodenia Krista začal zagulacovať osmičkou na začiatku, v našej časti kontinentu začala na susedov útočiť mocná Východofranská ríša. Jej panovníci a ich vojská sa tlačili aj do Veľkomoravského kniežatstva, v ktorom knieža Mojmir I. už prijal kresťanstvo. Keď tento vládca Slovanov prestal spĺňať príkazy nemeckého vládcu, ten vtrhol na územie kniežatstva a na trón dosadil Mojmirovho synovca Rastislava. Mladík na tróne sa však tiež snažil vyslobodiť spod nemeckého jarma a pochopil, že prvým krokom musí byť viera, ako aj vytvorenie cirkevnej nezávislosti. „Ale ako to urobiť, keď mám málo vzdelaných ľudí, ba aj kresťanské učenie sa stretáva s odporom starých zvyklostí?“ – dumával po večeroch, spriadal plány a raz konečne našiel riešenie: „Požiadam o pomoc cisára Michala, vládcu veľkej Byzantskej ríše!“

Onedlho z Rastislavovho dvora vyrazila na východ veľká výprava. Po dlhej ceste do Konštantínopolu, hlavného mesta Byzancie, napokon prišlo toto posolstvo. Cisár Slovanov pozorne vypočul a na Veľkú Moravu poslal dvoch učených bratov z mesta Solún – Konštantína a Metoda –, aby splnili veľkú úlohu. Rozšíriť medzi našimi predkami nové písmo, ktoré pomenovali hlaholiku, zakladať cirkevné školy i semináre. Šíriť vieru aj vzdelanie.

Príchod Cyrila a Metoda na Veľkú Moravu znamená jednu z najsvetlejších hviezd na nebi slovenskej i slovenskej národnej histórie... Kde presne však bratia po prvý raz vstúpili na územie Veľkej Moravy, to nevieme. Mohol to byť ktorýsi brod kdesi na rieke Morave, veď prichádzali z toho smeru... No určite vieme, že na územie moderného Slovenska vstúpili v roku 1990 práve v Terchovej – úplne prvým ročníkom Cyrilometodských dní (CMD). Zrodila sa tentoraz nie legenda, ale – silná tradícia!

Neprehliadnuteľný chrám

To, že rázovitá Terchová – najznámejšia azda ako rodisko legendárneho zbojníka Juraja Jánošíka – bola už v roku 1990 prvým miestom na území vtedajšieho Česko-Slovenska, kde sa uskutočnili prvé CMD, má niekoľko dôvodov. Pokračujme v našom rozprávaní pohľadom na jeden zreteľ, ktorý je skutočne neprehliadnuteľný. Stalo sa tak

aj preto, že práve terchovský rímskokatolícky kostol je najväčším chrámom na Slovensku, zasväteným solúnskym bratom.

Do nášho rozprávania aj o tohtoročných dňoch teda akosi zákonite vstúpime príbehom kostola. Príbehom trochu mystickým, hlavne však po pomyselný okraj plným skutočnej viery a (nielen) kresťanskej lásky. Úzko spojeným s pospolitým ľudom Terchovej i výnimočným človekom, čo sem prišiel so svojím kňazským poslaním a túžbou plniť ho čo najlepšie... Pamätníci hovoria, že už od druhej polovice 30. rokov 20. storočia Terchovci chceli mať väčší a priestrannejší chrám. Potrebovali ho. S konkrétnou myšlienkou nakoniec prišiel svieži mladý um a silná viera mladého kňaza Štefana Bittera. Terchovského farára v rokoch 1937 – 1958, z ktorého iniciatívy bol takmer pred viac ako siedmimi desiatkami rokov vybudovaný práve súčasný Kostol sv. Cyrila a Metoda. Hneď po príchode do svojho kňazského pôsobiska bol nadšený prostredím a hlavne ľuďmi. Neskôr spomínal, ako na Polnočnej omši i na Božie narodenie býval vtedajší – rozumejme menší – Kostol svätého Martina preplnený. *„Srdce mi plesalo vianočnou radosťou a začal som byť hrdý na to, že môžem byť farárom takýchto farníkov. Jedno mi však prišlo veľmi ľúto: všetci sa nedostali do kostola... Po pár rokoch som svoju veľkú túžbu, vybudovať nový kostol, prejavil verejne. A bol som šťastný, že veriaci i vedúci činitelia obce súhlasili.“*

Nastal čas a opäť sa slovo a myšlienka stali skutkom. Na jeseň roku 1942 už bola stavba postavená, omietnutá, ba aj pokrytá dreveným šindľom. Ešte raz však osud vyskúšal silu tamojších ľudí. To vtedy, keď začiatkom jari 1945 neobišiel krutý vír vojnového besnenia a nivočenia ani Terchovú. V apríli vtedy doslova popolom ľahlo 155 obytných domov, plamene pažravo zhltili i farskú budovu. Vtedy sa ponúкло riešenie. Priam akoby vopred a prezieravo pripravené zhora a realizované ľuďmi dolu na zemi – v Terchovej. Skrátka, poškodeným ponúkla prístrešie hrubá stavba kostola. Medzi jeho múry sa totiž uchýlili doslova ako doma! Povedzte, existuje zmysluplnejšia paralela pre funkčnosť cirkevnej budovy? Asi, veru, ani nie, ba jednoznačne nie... Čas sa naplnil a slávnostná konsekrácia Kostola sv. Cyrila a Metoda v Terchovej sa udiala v októbri 1949 za prítomnosti významného nitrianskeho biskupa ThDr. Eduarda Nécseya. Náš príbeh kostola, ľudí a človeka môže mať v tomto okamihu len jediné zákonité a logické zakončenie. Po biskupovom boku v tých okamihoch hrdo slúžil svätú omšu otec myšlienky nového chrámu vdp. kanonik Štefan Bitter.

Pravdaže, interiér kostola prešiel v ostatných rokoch podstatnými premenami. Napríklad priečelie sanktuária vyplnili drevené plastiky solúnskych bratov, cyrilo-metodskú tematiku v interiéri evokujú pôsobivé okná. Sú na nich prostredníctvom leptov vyobrazené motívy práve z daného obdobia. Rastislav píše žiadosť byzantskému cisárovi Michalovi III., solúnski bratia prijímajú poverenie na misiu, „zhotovujú“ reč i písmo, učia nových veriacich, po neľahkom živote dokonávajú jeden po druhom svoju významnú púť pozemským životom... Z posledného obdobia zmien kostola vzišli impozantné sochy vierozvestov umiestnené nad hlavným vchodom pri vstupe.

Ešte niečo podstatné a aktuálne sa udialo. Nie tak dávno, v máji 2013, začali Terchovci pokrývať svoj kostol novou medenou strechou, vlastnými silami a za vlastné, medzi cirkevníkmi vyzbierané, financie. Aj takto prejavili svoj úprimný vzťah k viere, ale i odkazu

predkov. Terchovský kostol – za jeho podobu vďačíme legendárnemu architektovi M. M. Harmincovi – predstavuje naozajstnú architektonickú a duchovnú dominantu tejto malebnej doliny. Stal sa vyhľadávaným miestom a inak to nebolo ani počas Cyrilometodských dní 2020, keď bol epicentrom diania...

Ďalší úspešný ročník

Vieme totiž, že k tridsiatemu výročiu vzniku CMD pripravovali organizátori bohatý program, ktorý však nakoniec museli z dôvodu pandémie koronavírusu zredukovať. No a, opäť zákonite, sa jeho veľká časť sústredila do kostola.

Pribeh nášho rozprávania sa zagulacuje a vraciame sa k jeho aktuálnemu „stavu“. Počas nedele 5. júla vyvrcholil 31. ročník Cyrilometodských dní v Terchovej slávnostnou cyrilo-metodskou svätou omšou, ktorú celebroidal žilinský diecézny biskup Mons. Tomáš Galis. Mimochodom, v kostole bola až do konca júla sprístupnená reprezentačná panelová výstava bilancujúca históriu CMD. Je málo domácich, ktorí sa zúčastnili na všetkých podujatiach spomínaných troch desaťročí. No a asi nikto, z takpovediac „mimoterchovcov“, kto by navštívil všetky ročníky. Spomínaná výstava však takúto cestu v čase umožňuje. Program teda pripomenul predchádzajúce tri desaťroky rokov podujatia, 440. výročie prvej písomnej zmienky o obci a 30. výročie vzniku obecných novín. Slovo má jeden zo zakladateľov podujatia, literárny historik, publicista a spisovateľ Peter Cabaďaj, ktorý dodnes aktívne stojí pri každom aktuálnom ročníku podujatia:

„V pamätnom roku 1990 sa mnohí naplno oddávali eufórii z nadobudnutej politickej a náboženskej slobody. Úžasnú erupciu uvoľnenej energie, tvorivosti a nápadov sme v Terchovej pretavili aj do všestranného priblíženia a najmä aktualizovania nadčasového odkazu misie svätých Cyrila a Metoda. Hneď prvý ročník Cyrilometodských dní priniesol niečo jedinečné. Ako vôbec prví sme zorganizovali vo vtedajšej federatívnej republike podujatie, ktoré sa otvorilo, sebavedomo a atraktívne zároveň prihlásilo k duchovným hodnotám európskeho kultúrneho dedičstva.“

Je to tak podnes. Vďaka úsiliu a šlachetnosti hŕstky zanietených ľudí a podporovateľov Terchová organizuje CMD v nastolenom duchu. Úspešne odoláva náporu rôznych pseudotrendov, „myšlienkových“ prúdov a či globalizačných „inovácií“ snažiacich sa vykoreniť tradície, ba až národnú príslušnosť. Skrátka, v rázovitej obci, v objatí malofatranskej prírody, dokázali prirodzene udržať vysoký kredit práve s duchovným cyrilo-metodským akcentom. Nechýba ani pridaná hodnota tradičnosti siahajúca až niekde ku koreňom národnej identity.

Duchovné programy boli premiérové slávené v Diecéznej svätyni sv. Cyrila a Metoda. Organizátori tradične nezabudli ani na milovníkov umenia. Pre nich bola v Terchovskej galérii umenia sprístupnená exkluzívna výstava tamojšieho rodáka akad. sochára Milana Opalku (umelec je tiež tvorcom Krížovej cesty na vrch Oravcove nad obcou) s názvom Sklo. Súčasťou vernisáže bola aj autorova komentovaná prehliadka diel – od skla až po plastiky vytvorené z legendárneho talianskeho carrarského mramoru – a prezentácia Opalkovej knižnej monografie Daň z príjmu psychickej osoby. V priestoroch Terchovskej galérie umenia sa uskutočnilo aj slávnostné uvedenie zborníka Cyrilo-metodské posolstvá z Terchovej. Obsahuje príspevky významných slovenských a macedónskych historikov aj duchovných autorít z medzinárodnej konferencie konanej

v Terchovej pred rokom. Za všetkých spomenieme aspoň uznávaného historika daného obdobia Martina Homzu, rozhladeného biskupa Viliama Judáka či všestranného aktivistu Viliama Jána Grusku, ktorý už, žiaľ, medzičasom zomrel. Na farskej budove odhalili a posvätili pamätnú tabuľu rodákovi pátrovi Jozefovi Stašovi, SDB, ktorý začiatkom 50. rokov minulého storočia zahynul za doteraz neobjasnených okolností. Len dodáme, že ako rehoľník si odtrpel útoky totalitného režimu proti predstaviteľom viery...

Lúčenie sa medovinou

Tri desaťročia existencie Cyrilometodských dní v Terchovej sú potvrdením faktu, že ich myšlienka mala v čase vzniku pevný koreň a stále je oň dobre postarané. Ako hovorí zástupca starostu obce Marián Zajac, „ide o pripomínanie si, zvelaďovanie a šírenie nadčasového odkazu... prostredníctvom čoho môžeme zasievať impulzy a námety, aby toto posolstvo bolo živé i žité.“ Stručné a výstižné, nedá sa nesúhlasiť. Uvedomí si treba aj to, že organizátori mali vždy na zreteli skutočnosť, že spolupatróni Európy, svätí Cyril a Metod, sú jasným dôkazom, že na pomyselné stavbe európskej duchovnosti je nezanedbateľná aj slovenská časť „muriva.“

Brodom sviatkov sme začínali, učiteľmi Slovanov aj skončíme. Keď sa Terchovci lúčia s tými, ktorí boli zmysluplne nápomocní ich podujatiu, pripájajú si na zdravie – medovinou. Veď to bol určite nápoj, ktorý svätí Cyril a Metod poznali. Tradícia môže mať aj takúto tvár...

Igor VÁLEK

(Slovenské národné noviny, roč. 35, 2020, č. 30, s. 8)

FOTO – František MUCHA

Zľava: radný Zlínskeho kraja Ján Pijáček, starosta Jozef Dávidík, županka Erika Jurinová, podpredseda NR SR Milan Laurenčík v TGU

ho akýmkoľvek spôsobom obmedzovali. Tvorcov prejav je intelektuálne reflexívny, vyvolávajúci silné dojmy a spirituálne vibrácie. Nezatažuje pozornosť vnímateľa zrkadlením lacných povrchných príbehov, či odkazmi na aktuálne spoločenské dianie, ale stvárňuje univerzálne princípy s akcentovaním tradičných ľudských (humanistických) hodnôt.

Enormným nasadením, hĺbkou osobnostnej zaujatosti, filozofickým rozhľadom a vysokou tvorivou náročnosťou dokázal Milan Opalka zadefinovať autonómny etický imperatív hľadania vlastnej umeleckej cesty. Súčasne platí, že otvorenosť a obhajobu vlastných výtvarných cieľov vstúpuje ako dlhoročný pedagóg na VŠVU tiež svojim študentom.

*Neklaniam sa sklu!
Chcem, aby mi slúžilo.
Ja hovorím, ono otvára ústa.
Je pre mňa slovo básnikov,
voda plavcov,
srdce lások.*

...si moja láska – „Ja som, ktorý som.“

**(M. Opalka, 8. 9. 2002 – z knihy
Daň z príjmu psychickej osoby)**

Fascinujúca výstava Milana Opalku

Sklo. Takto jednoducho nazval svoju výstavu akademický sochár Milan Opalka. Vernisáž sa ako programová súčasť 31. ročníka Cyrilometodských dní konala v sobotu 4. júla 2020 v Terchovskej galérii umenia. Pri tejto príležitosti bola slávnostne uvedená aj výtvarníková monografia s názvom Daň z príjmu psychickej osoby. Farebné reprodukcie umelcových špičkových diel v knihe sprevádzajú a umocňujú jeho vlastné impresie. Nasledujúci text pochádza z katalógu fascinujúcej výstavy terchovského rodáka.

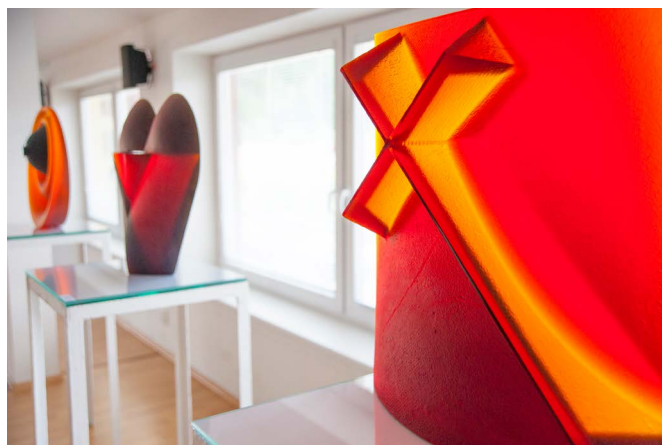
Hádám ani netreba uvádzať, že sklo patrí medzi najstaršie materiály používané na našej planéte. Vášnivá túžba neustále objavovať celkové možnosti a tajomstvá skla, invencia, všestrannosť, otvorenosť, netradičné myslenie v skle, pochopenie jeho imanentnej filozofie v širokom myšlienkovom a symbolickom zábere, originálne prekonávanie hraníc spracovávania materiálu... To všetko, povedané veľmi zjednodušene, charakterizuje tvorbu Milana Opalku (nar. 1961) – výrazného protagonistu súčasného sklárskeho kumštu. Kreatívny umelec si vytrvalým úsilím našiel spôsob, ako do skla dostať nielen dušu, ale i konkrétne zážitky a pocity z nich. Sklárske technológie plnohodnotne zužitkúva v celej ich šírke bez toho, aby

Keďže Milan Opalka uzrel svetlo sveta v Terchovej, kde trvale žije, pripomeňme takisto v maximálnej skratke aj kontext rodnej obce. Ako jej prvý ponovembrový starosta kládol základy všestranného rozvoja hospodárskeho, kultúrneho a duchovného života. Patrí medzi zakladateľov Cyrilometodských dní v Terchovej, ktorá bola v lete 1990 prvým miestom na území vtedajšej Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky, kde zrealizovali veľkú akciu na počesť solúnskych bratov, patrónov miestneho kostola a spolupatrónov Európy. Najvýznamnejším umelcovým dielom v rodisku je nesporne unikátna Krížová cesta na pútnickom vrchu Oravcove. Milan Opalka sa zmocnil tejto látky, tradične zobrazovanej naratívnymi figurálnymi výjavmi, očividne slobodne a aktuálne zároveň, avšak so silným výrazom uplatnenia minimalizovanej poetiky, v ktorej eruptívne účinkuje expresivita kľúčových symbolov jednotlivých zastavení. Materiálová kombinácia kameňa a skla harmonicky ladí so štruktúrami okolitej prírodnej scenérie a fascinujúco umožňuje vstup svetla do konkrétnych objektov. Toto majstrovské dielo možno oprávnenne pokladať za vzorový príklad súčasného náboženského (duchovného) umenia, rezonujúci so spiritualitou dnešného kresťanstva. Krížová cesta bola sprístupnená počas XVII. ročníka Cyrilometodských dní v Terchovej (leto 2006). Za svoju širokospektrálnu sakrálnu tvorbu získal Milan Opalka cenu Konferencie biskupov Slovenska Fra Angelica. Prestížne ocenenie si prevzal 19. februára 2019 v Zrkadlovej sieni Primaciálneho paláca v Bratislave. Exkluzívnou výstavou Sklo – nainštalovanou v Terchovskej galérii umenia – sa akademický sochár Milan Opalka symbolicky vrátil do programu Cyrilometodských dní v Terchovej, ktoré presne pred tridsiatimi rokmi vedno s pátrom Jozefom Šabom a priateľmi zakladal.

Peter CABADAJ
FOTO – Milan KOSEC

Poznámka: Derniéra (finisáž) výstav Sklo a Cyrilometodské dni v Terchovej 1990 – 2020 sa ako programový celok Jánošíkových dní uskutočnila v sobotu 1. augusta predpoludním.

Autogramiáda Milanovej knihy Daň z príjmu psychickej osoby

Milan Opalka s manželkou Renátou

Stručné zhodnotenie festivalu

Vizuál 58. ročníka Jánošíkových dní

58. ročník Medzinárodného folklórneho festivalu Jánošíkove dni v Terchovej, ktorý sa konal v dňoch 29. júla – 2. augusta 2020, bol v znamení kľúčového slova Otcovizeň. Usporiadatelia si v rámci krajne obmedzených možností dôstojne pripomenuli 440. výročie prvej písomnej zmienky o obci Terchová. Akciu z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia.

Počas trvania festivalu boli dôsledne rešpektované všetky aktuálne hygienické, epidemiologické a bezpečnostné nariadenia, ako i stanovený počet maximálne 1000 osôb na celé podujatie (aj s účinkujúcimi).

Pôvodne pripravovaný bohatý päťdňový program bol v dôsledku pandémie koronavírusu výrazne zredukovaný. Nekonal sa program v amfiteátri a vo festivalovom stane, jarmok ľudových remesiel, zrušený bol stánkový predaj s občerstvením a suvenírmí, atrakcie pre deti... Konský vozový sprievod mal len symbolický charakter. Celkovo sa uskutočnilo osem programových blokov (Terchovská galéria umenia, Kultúrny dom A. Hlinku, Relaxačno-informačné centrum a Kostol svätých Cyrila a Metoda v Terchovej, Krajské kultúrne stredisko v Žiline – Makovického dom). Jediným exteriérovým programom bola – na piatich miestach obce súčasne – prezentácia projektu „hrajúcich“ autobusových zastávok, o ktorej vo svojich hlavných spravodajských reláciách informovali tri najväčšie slovenské televízie. Popri folklórnych vystúpeniach boli zrealizované aj muzikantské dielne – kurzy inštrumentálnej ľudovej hudby, tri zaujímavé výstavy (krojované bábiky, sklo, Cyrilometodské dni v Terchovej 1990 – 2020), slávnostné udeľovanie Ceny Obce Terchová a svätá omša za nositeľov ľudových tradícií.

Organizačné prípravy i samotný priebeh festivalu sprevádzal veľký interes elektronických aj printových médií, ktoré zásadným spôsobom prispeli k masívnej propagácii Jánošíkových dní. Vďaka televízii NOE šiel v priamom prenose galaprogram, Rádio Regina (RTVS) zabezpečilo priamy rozhlasový prenos, z Terchovej boli vysielané živé vstupy a reportáže.

Aj veľký mediálny záujem a ohlas potvrdili správnosť rozhodnutia usporiadateľov zachovať konanie Jánošíkových dní v roku jubilea obce. Na rozdiel od Východnej, Detvy, Myjavy či iných lokalít, ktoré z dôvodu pandémie zrušili svoje festivaly, disponuje Terchová obrovským tvorivým folklórnym potenciálom. Skúsení domáci organizátori to plnohodnotne zúročili a v extrémne náročných podmienkach zrealizovali akciu, ktorá bude ešte dlho rezonovať tak v mysliach zúčastnených milovníkov ľudového umenia, ako i tisícok televíznych divákov. Všetci ale spoločne dúfame, že koronavírus pominie a o rok bude zas všetko v starých koľajach.

Päťdesiate deviate pokračovanie Jánošíkových dní sa uskutoční 28. júla – 1. augusta 2021. Už teraz vás srdečne pozývame a tešíme sa na spoločné stretnutie v Terchovej.

Peter Cabadaj
šéfdramaturg Jánošíkových dní

Krojované bábiky od 19 tvorcov

V Makovického dome v Žiline sa už tradične konala žilinská pozvánka na Jánošíkove dni v Terchovej. Tá tohtoročná (30. 7.) prezentovala krásu, rôznorodosť a bohatosť ľudového odevu na Slovensku v miniatúrnej podobe, a to prostredníctvom krojovaných bábik.

Pri tejto príležitosti sa uskutočnila aj vernisáž výstavy *Báby a ich háby* – expozície krojovaných bábik, svadobných vencov a párt. Vernisáž otvorila a neskôr celým popoludním sprevádzala ľudová hudba Veselie. V úvode sa všetkým účastníkom prihovoril podpredseda Národnej rady SR a Žilinského samosprávneho kraja Milan Laurenčík, riaditeľ Krajského kultúrneho strediska v Žiline Peter Ničík, viceprimátorka Žiliny Barbora Birnerová a starosta obce Terchová Jozef Dávidík. Po príhovoroch nasledovala prehliadka výstavy, v rámci ktorej si návštevníci pozreli 89 krojovaných bábik patriacich dohromady 19 tvorcov. Bábiky reprezentujú ľudový odev v zmenšenej podobe z rôznych obcí stredného, východného aj západného Slovenska. Farebnosť a pestrosť výšiviek, odlišnosť vzorov či rôzne techniky spracovania sú dôkazom veľkej rôznorodosti v tradičnom odievaní.

„Ľudový odev je odrazom úžasného výtvarného citenia našich predkov“ – povedala Veronika Cetliová z Piešťan, jedna z výrobných bábik, ktorá prítomným popisala náročnosť zhotovovania zmenšeniny kroja či celkového ustrojenia bábiky. Upozornila aj na to, že mnohé z vystavených bábik sú zachovalé a majú viac ako sto

rokov, iné však bábikárky zachránili od skončenia na skládke a šikovnými rukami im rekonštrukciou a opravou vdýchli nový život.

Výstava krojovaných bábik bola doplnená o svadobné party z autorskej dielne Anny Kulichovej, ktorá sa pri ich výrobe inšpirovala tradičnými ľudovými partami. V jej tvorbe sú zastúpené, napríklad, party z obcí Liptovská Teplička, Dobrá Niva, Dolná Poruba, Príbelce, Hrašné či Valaliky.

Počas slávnostného prípitku a občerstvenia hostia zhliadli prezentáciu o tradičnom ženskom svadobnom odevu z Liptovských Sliačov, ktorá vzišla z projektu *Sliačske ženy a dievky* v realizácii Jany Veselovskej – metodičky pre folklór z Liptovského kultúrneho strediska v Liptovskom Mikuláši.

Súčasťou vernisáže bola aj kolaudácia rekonštrukcie vnútorných priestorov Makovického domu. Výstavu *Báby a ich háby* pripravilo Krajské kultúrne stredisko v Žiline pri príležitosti 58. ročníka Jánošíkových dní v Terchovej; jej kurátorkou bola Daniela Srnanková, metodička pre tradičnú kultúru a folklór v Krajskom kultúrnom stredisku v Žiline. Návštevníci mali možnosť pozrieť si výstavu do 26. augusta.

Alexandra JANIGOVÁ

(Žilinský večerník, roč. XXIX, 2020, č. 33, s. 10)

Na zastávkach v Terchovej sa spieva aj krepčí

S originálnym nápadom prišli Terhovci, ktorých muzika je už niekoľko rokov na zozname UNESCO. Teraz ňou zlepšujú náladu aj cestujúcim, ktorí čakajú na autobus. Umožňujú to „hrajúce“ zastávky.

Keď v Jánošíkovom rodisku minulý rok revitalizovali autobusové zastávky, pričom dvanásť z nich presklili, museli sa popasovať s nezvyčajným problémom. Práve ten podnietil Terhovcov ku kreatívnemu kroku. „Nachádzame sa v Národnom parku Malá Fatra, a keďže tu máme vzácne živočíchy, museli sme zabezpečiť ochranu spevavcov, ktorí nalietavali do priesvitných stien. Nechceli sme to riešiť hocijakými nálepkami, a tak sme si povedali, že aj zastávka môže byť kultúrnym bodom“ – hovorí Vladimír Moravčík, riaditeľ neziskovej organizácie Terchovská muzika. Rozhodli sa teda, že všetkých cestujúcich nebudú len informovať o autobusových spojoch, ale ich rozveselia rezkou pesničkou za tónov hudby typickej pre túto oblasť.

Historická hodnota

Zadnú stenu zastávky prelepili fóliou s efektom mliečného skla, na ktorej sú zobrazené noty s textom piesne. „Terchovská muzika bola v roku 2013 zaradená do svetového zoznamu nehmotného kultúrneho dedičstva ľudstva UNESCO“ – pripomína V. Moravčík.

„Ľudia si ju naživo môžu vypočuť na Jánošíkových dňoch či iných podujatiach, no inak sa takáto nehmotná vec prezentuje ťažko. Vo všedný deň nie je jednoduché sprístupniť ju, preto sme vymysleli, že ju medzi ľudí dostaneme takýmto spôsobom“ – povedal. Zároveň vysvetlil, že počas čakania na autobus je možné pôsobivú hudbu spustiť mobilným telefónom prostredníctvom QR kódu. Po pár jednoduchých úkonoch sa zastávka rozozvučí a nálada ide prudko hore. „Vývoláva to pozitívne reakcie a úsmev na tvárach. Niektorí si aj pospevujú, možno zakrepčia“ – poznamenal V. Moravčík.

Hudba znie v terchovských hrajúcich zastávkach pomerne často. Ľudia si ju vraj púšťajú veľmi radi, niektorí dokonca ani necestujú, len si to postupne všetko obehnú kvôli zážitku. „Viacere tie nahrávky majú aj historickú hodnotu, lebo sú na nich zachytení interpreti od najstarších muzikantov až po súčasných“ – pokračoval V. Moravčík. „Deti z našej umeleckej školy tu raz dokonca vytiahli svoje nástroje a podľa nôt muzicírovali priamo na zastávke, čo bolo veľmi milé“ – spomenul mladšiu generáciu s hudbou v krvi.

Najviac ľudových piesní

Každá z dvanástich zastávok má svoj vlastný text a hudbu, ktoré sa viažu na miesto, kde stojí. Terchová je držiteľom slovenského rekordu v najväčšom počte ľudových piesní zapísaných v jednej obci, takže bolo z čoho vyberať. „Aktuálne ich je 252 a stále pribúdajú“ – podotkol V. Moravčík. V centre obce si tiež v jednej zo sklenených zastávok môžu cestujúci zanôtiť slová súvisiace s danou lokalitou v tamojšom nárečí. „Veď je ta Terchova telja jako Viedeň, vichodja s nej chlapci šeci jako jeden“ – ozve sa pieseň po priložení telefónu ku kódu. „V minulosti, keď sa cestovalo za prácou či na vojenčinu, odchádzalo sa z tohto miesta. Chlapci šeci jako jeden znamená, že

Terchovci boli urastení a mohutní“ – objasňuje V. Moravčík. „No a Viedeň je spomenutá v súvislosti s mládeňcami, ktorí tam chodili robiť a mali pocit, že v porovnaní s touto metropolou nemala ich rodná dedina o nič menší význam“ – poznamenal.

Unikátne zastávky majú aj ďalšie plus. Na ich bočnú stenu umiestnili graf, pomocou ktorého sa turisti dozvedia, na ako mieste sa nachádzajú a kde konkrétne má autobus namierené. „Takto sa ľudia ľahšie orientujú, kam sa môžu dostať. V Terchovej máme množstvo atrakcií, ktoré sú na tejto fólii zachytené, a každý vďaka tomu vie, kde má vystúpiť“ – vraví V. Moravčík. Na mliečnom skle je tak niekoľko bodov, medzi ktorými nechýbajú rozhľadňa Terchovské srdce, Symbolický Jánošíkov dom v zbojníckej rodnej osade Jánošovia, jeho socha či známe lokality ako Jánošíkove diery, Vrátna a Štefanová. „Postaral sa o to grafik Ján Novosedliak Zastávky, samozrejme, realizovala obec Terchová, s nápadom piesní prišiel šéfdramaturg Jánošíkových dní Peter Cabadaj. No a ja som urobil notový zápis a znejúcu hudbu“ – uzavrel Vladimír Moravčík.

Eva ŠTENCLOVÁ

(Pravda, 22. 8. 2020, s. 6 – 7)

SAD-ka prepravila viac ako 5 tisíc cestujúcich

Počas tohtoročných Jánošíkových dní mohli návštevníci festivalu, respektíve turisti využiť možnosť jazdy moderným alebo historickým autobusom Karosa ŠD 11, ktorý premával zo Žiliny až do rodiska legendárneho zbojníckeho kapitána. Výnimočnosťou boli „hrajúce“ autobusové zastávky, kde zastavovali všetky spoje prímestskej dopravy.

V piatok 31. júla bolo prepravených až 2 104 cestujúcich, ktorí mohli zažiť veselú atmosféru v spoločnosti terchovskej muziky v „hrajúcich“ autobusových zastávkach – v rámci prezentácie tohto unikátneho projektu. Na druhý deň, v sobotu 1. augusta, sa do Terchovej odviezlo historickým autobusom 151 cestujúcich, ďalších 1 406 pasažierov uprednostnilo jazdu moderným autobusom a cyklobusom. Pokiaľ ide o nedeľu 2. augusta, jazdu historickým autobusom si užilo 107 cestujúcich, 1 342 pasažierov využilo štandardný a komfortný autobus, ktorý bežne premáva na linkách prímestskej dopravy, a cyklobus.

Spoločnosť SAD Žilina pevne verí, že jazda historickým autobusom Karosa ŠD 11 bola nielen pre domácich, ale i pre zahraničných návštevníkov a turistov raritou a nostalgickou spomienkou na časy minulé. Teší nás, že jazdu historickým autobusom využili vo veľkej miere aj turisti, ktorých počas slnečného a teplého víkendu lákala príroda Malej Fatry. Zároveň dúfame, že na budúci rok bez akýchkoľvek obmedzení a redukovaného programu Jánošíkových dní prepravíme ešte väčší počet cestujúcich.

SAD Žilina

(z tlačovej správy)

Po skončení festivalu bol dôvod na úsmev.

Laureáti Ceny Obce Terchová

Úvodným programom 58. ročníka Jánošíkových dní bolo slávnostné udeľovanie Ceny Obce Terchová, ktoré sa konalo v stredu 29. júla 2020 predpoludním v zasadacej miestnosti obecného úradu. Ocenenie získali traja bývalí funkcionári vtedajšieho Miestneho národného výboru Terchová – Stanislav Hanuliak in memoriam, Filip Komačka, Eva Staňová. Aj takýmto spôsobom v rámci programu folklórneho festivalu zarezonovalo 440. výročie prvej písomnej zmienky o našej obci.

Stanislav HANULIAK

Narodil sa 23. decembra 1931 v Terchovej. Ako dlhoročný predseda Miestneho národného výboru Terchová sa svojou všestrannou činnosťou a dosiahnutými pracovnými výsledkami zaradil medzi najvýraznejšie osobnosti dobovej slovenskej regionálnej, respektíve komunálnej politiky. S jeho menom neodmysliteľne súvisia prakticky všetky dôležitejšie projekty, ktoré sa v Jánošíkovom kraji realizovali v šesťdesiatych, sedemdesiatych a osemdesiatych rokoch 20. storočia. Vo funkcii najvyššieho predstaviteľa obce venoval náležitú pozornosť rozvoju jej infraštruktúry, neustále mal na zreteli riešenie sociálnych otázok, bytovej politiky a zamestnanosti. Osobitnú rolu zohrávali v jeho premyslenej stratégii cestovný ruch, kultúra a šport. Ako predseda organizačného výboru Jánošíkových dní mierou vrchovatou prispel k budovaniu ich značky a systematickému rozvoju.

Aktivity činnorodého Stanislava Hanuliaka neutíchli ani po jeho odchode z funkcie predsedu Miestneho národného výboru Terchová (január 1990). Patril k blízkym spolupracovníkom nového vedenia obce, neúnavne hľadal vhodný výrobný program pre obecný podnik, participoval na tvorbe projektov rozvoja cestovného ruchu v zmenených spoločenských podmienkach. Všetky zamýšľané plány mu však prekazila zhubná choroba a následná smrť. Zomrel 19. decembra 1991, len štyri dni pred dovŕšením svojich šesťdesiatin.

Cena Obce Terchová bola Stanislavovi Hanuliakovi udelená in memoriam za mimoriadny celoživotný prínos k všestrannému rozvoju Jánošíkovho kraja.

Filip KOMAČKA

Narodil sa 26. júna 1945 v Terchovej, kde do roku 1959 navštevoval základnú deväťročnú školu. V rokoch 1959 – 1963 študoval na Strednej priemyselnej škole strojníckej v Martine, kde v tom čase hral aj futbal za TJ Spartak Martin. Povinnú dvojročnú základnú vojenskú službu absolvoval ako radista na Šumave – v meste Vimperk (1963 – 1965). Ako vojak hral futbal za kluby Šumavan Vimperk a Igla České Budejovice. Hneď po návrate do civilu sa zamestnal v Elektrovode Bratislava (1965 – 1967), krátko pracoval ako natierač v JRD Rašov (1967) a desať rokov v pridruženej výrobe JRD Terchová (1968 – 1978). Následne bol takmer dvanásť rokov (1978 – 1990) podpredsedom Miestneho

národného výboru Terchová. Od roku 1990 opätovne pracoval v pridruženej výrobe JRD Terchová, neskôr, až do odchodu na dôchodok (2005), vykonával lešenárske práce v rámci firmy TELES. Vedno s manželkou Štefániou, s ktorou žije od roku 1969, vychovali dve deti – syna Róberta a dcéru Adriánu.

Futbalu sa okrem hráčskej kariéry venoval aj ako rozhodca okresných súťaží, bol predsedom TJ Jánošík Terchová, trénerom a členom výboru miestneho futbalového klubu, hlásateľom na domácich zápasoch. Pôsobil tiež ako člen hospodárskej komisie pri okresnom výbore ČSZTV. Nemožno obísť ani jeho prácu v prospech dnešného medzinárodného folklórneho festivalu Jánošíkove dni, najmä v súvislosti s organizačným zabezpečovaním erbového programu slávností – konského vozového sprievodu. Angažoval sa aj v politickom živote; bol predsedom základnej organizácie ZRS v Terchovej a členom jej okresnej organizácie v Žiline, zastával funkciu poslanca obecného zastupiteľstva.

Cena Obce Terchová bola Filipovi Komačkovi udelená za dlhoročný prínos k rozvoju spoločenského, športového a kultúrneho diania v obci – s prihliadnutím na jeho nedávne životné jubileum.

Mgr. Eva STAŇOVÁ, rodená Chovancová

Narodila sa 2. júna 1947 v Žiline. Detstvo prežila v Pustých Úľanoch pri Trnave, kde vychodila základnú deväťročnú školu. Po maturite na Strednej všeobecno-vzdelávacej škole v Galante študovala na Pedagogickej fakulte v Banskej Bystrici, aprobácia 1. – 5. ročník ZDŠ. Absolvovala tiež kvalifikačnú skúšku z matematiky pre prvý stupeň základných škôl. Pedagogickú prax začala na ZDŠ v Krásne nad Kysucou, po dvoch rokoch prišla do Terchovej (1970) a vyučovala deti na základnej škole u Vyšných Repánov. Neskôr striedavo učila na školách u Gregušov a v ústredí, odkiaľ odišla v roku 2006 do dôchodku. V rokoch 1984 – 1990 bola tajomníčkou Miestneho národného výboru Terchová a významne sa podieľala na zvelaďovaní obce. Spolu s manželom, ktorý už nežije, vychovali dve deti. Má tri vnúčatá.

Medzi jej najväčšie záľuby patria turistika a cestovanie. Vďaka turistike so svojimi žiakmi, ktorá jej priniesla množstvo zážitkov, dôverne spoznala všetky osady a zákutia Terchovej. Ako sama uviedla, zmyslom jej života bolo vychovávať z detí slušných, pracovitých a vzdelaných ľudí. A tým myslí nielen svoje vlastné deti, ale i deti, ktoré boli pani učiteľke zverené v škole.

Cena Obce Terchová bola Eve Staňovej udelená za dlhoročnú pedagogickú činnosť a príspevok k rozvoju všestranného kultúrneho a spoločenského života v obci.

Peter CABADAJ

FOTO – František MUCHA

Marián Zajac, Jozef Hanuliak (syn Stanislava Hanuliaka), Eva Staňová, Filip Komačka, Jozef Dávidík, Peter Cabadaj

Jánošíkovská Terchová

V rámci osláv 15. výročia Slovenského národného povstania (SNP) sa v dňoch 15. – 16. augusta 1959 uskutočnili Krajské slávnosti piesní a tancov vo Vrátnej. Išlo o ich prvý ročník, ktorý mal založiť tradíciu pravidelného organizovania folklórneho podujatia v Jánošíkovom kraji. Pod „inštruktážnym odborným usmerňovaním a priamym vedením Krajskej poradne ľudovej umeleckej tvorivosti v Žiline (LUT)“ vystúpili v programe Na slávu SNP súbory a sólisti LUT, v programe Radostná mladost účinkovali detské súbory LUT. Súčasťou programu boli tiež dve výstavy; prostredníctvom prvej sa predstavili ľudoví umelci zo Žilinského kraja, druhá výstava Terchová v obrazoch priblížila záujemcom tvorbu popredného slovenského výtvarníka akademického maliara Zdena Horeckého, rodáka z Bytčice (dnes mestská časť Žiliny). Tento dodnes aktívny umelec – koncom novembra oslávi úctyhodné 90. narodeniny – pripraviť vtedy aj plagát podujatia, ktorý uverejňujeme, a scénu javiska.

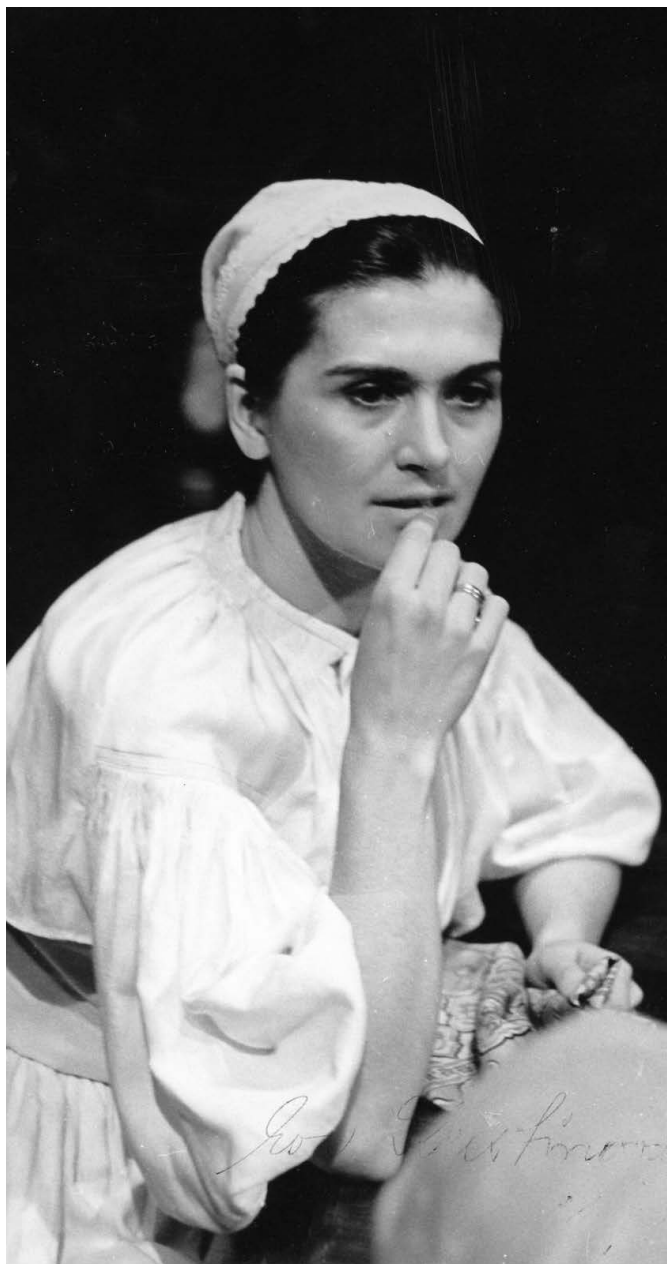
Ďalekosiahle zmeny a ich dôsledky, ktoré nastali v súvislosti s územno-správnou reorganizáciou vtedajšej Československej republiky (platila od 1. januára 1960), spôsobili niekoľkoročný odklad pravidelného organizovania folklórnych slávností v Terchovej. Prvý ročník dnešného medzinárodného folklórneho festivalu Jánošíkove dni sa konal 24. – 25. augusta 1963 a navštívilo ho 18 tisíc záujemcov.

Peter CABADAJ

„Nultý ročník“ Jánošíkových dní, ktorý sa konal v strede augusta 1959, zarezoval na titulnej strane regionálnych novín Hlas pokroku. Išlo o tlačový orgán Rady Okresného národného výboru Žilina

Herečka Eva Kristinová vo večnosti

V požehnanom veku 91 rokov zomrela v nedeľu 14. júna 2020 v Bratislave významná divadelná, televízna a filmová herečka, bravúrna recitátorka s nezameniteľným hlasom Eva Kristinová. Skon najväčšej slovenskej tragédke reflektovali všetky dôležitejšie printové elektronické médiá.

Charizmatická Eva Kristinová mala blízky vzťah k cyrilometodskej aj jánošíkovskej tradícii, rovnako tiež k Terchovej, jej prírode a ľudovej kultúre. Ako jeden z pilierov Činohry Slovenského národného divadla účinkovala na prvých ročníkoch dnešného medzinárodného folklórneho festivalu Jánošíkove dni. Herecká legenda si v tejto súvislosti s odstupom času zaspomínala: „Nikdy v živote nezabudnem na 10. júl 1965. Išli sme z Bratislavy ukončiť sezónu Slovenského národného divadla do krásneho prostredia jánošíkovského kraja s milovanou inscenáciou Bačova žena. Šťastní sme pozorovali, ako každou minútou pribúda záujemcov nielen

z celého širokého okolia, ale aj z veľmi ďaleka. A potom to prišlo. Prietrž mračien, ladovec, búrka – všetko dohromady. Keď sa vyčásilo, pripravovali sme sa na vystúpenie v stanoch, kde stála voda po členky. Báli sme sa o zdravie divákov, ktorých rady napriek všetkému hustli a vytrvalo čakali na začiatok. Po ten začiatok sme sa aj dostali, ďalej už nie. Dažďom i nešťastnou náhodou prestala fungovať zvuková aparátúra. Spln mesiaca žiaril ako zrkadlo, v jeho svetle sa tajomne črtali hory a temrava vysokých smrekov a jedlí. Išlo o najnádhernejšiu kulisu ku hre, ktorá sa nedala hrať... Okolo nášho odchádzajúceho autobusu sa zhrčili davy premoknutých, uzímaných a sklamaných divákov, ktorí stále nechceli uveriť, že naozaj odchádzame, že sme sa tentoraz vzdali, že neuvidia našu Bačovú ženu. A v autobuse bola nálada ešte horšia. Hoci bez viny – vinovatí, zúfalí sme si podaktorí veru aj poplakali...“

Česť pamiatke „poslednej štúrovkyne“ Evy Kristinovej.

-pc-

CYRILOMETODIADA, o. z.

Vás pozýva
na zádušnú svätú omšu
za pani **Evu Kristinovú**

dňa 7. júla 2020 o 18:00 h
v Katedrále sv. Šebastiána
v Bratislave-Krasňanoch, Pekná cesta 2

Hlavný celebrant a kazateľ
J. E. Mons. František Rábek,
predseda Rady KBS pre kultúru

Proglas prednesie Ida Rapačiová,
na husľach zahrá Katarína Jablaková,
na fujare zahrá Štefan Suchý

Rozália Martyneková

Od konca roku 2005 uverejňujeme na stránkach obecných novín stručné medailóny výrazných postáv Terchovej. Pri ich publikovaní uplatňujeme princíp časového hľadiska – od 17. storočia dodnes. Osemdesiatou prvou osobnosťou v rámci nášho dlhodobého seriálu je MUDr. Rozália Martyneková, rodená Slahová. Základné biografické údaje pre autora textu spracoval Marián Zajac.

LEKÁRKA

(narodená 13. 8. 1943 vo Varíne)

Kto by ju v obci nepoznal. Našu milú pani doktorku, ktorá prežila takmer celý svoj profesijný život v Terchovej. Hádám by sa ani v prípade dámy nemalo uvádzať, že to bolo ťažko uveriteľné polstoročie (!). V tomto konkrétnom prípade však ide o mimoriadne dôležitý časový údaj, ktorý viac ako čokoľvek iné naznačuje, akú hlbokú stopu zanechala lekárka Rozália Martyneková tak v modernej ére Jánošíkovho kraja, ako i v myšliach, pamäti a srdciach generácií našincov. Pevne zafixovanú vo svojom pamäťovom ústrojenstve ju má i autor tohto článku. Keď sa povie jej meno a priezvisko, automaticky mám pred očami vybavenú šarmantnú odborníčku vždy ochotnú a pripravenú pomôcť, poradiť, povzbudiť, hľadať a nachádzať riešenia nielen zo zdravotných komplikácií. Alebo inak povedané a napísané: ide vskutku o človeka z kategórie nezameniteľných a nezabudnuteľných.

Vyrastala vo Varíne vedno s tromi súrodencami (dve sestry a brat). Keď vychodila základnú školu v rodisku (1949 – 1957), navštevovala Gymnázium v Žiline (1957 – 1958) a Gymnázium vo Varíne (1958 – 1960), kde zmaturovala. Vzápätí študovala všeobecné lekárstvo na Lekárskej fakulte Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach (1960 – 1963), v rokoch 1963 – 1966 pokračovala v štúdiu na Lekárskej fakulte Univerzity Komenského v Martine, ktorá vtedy vznikla, takže sa Stredoslováci presunuli z východu republiky do metropoly Turca. Hneď po promócii sa zamestnala na Internej klinike dnešnej Univerzitnej nemocnice v Martine, kde pracovala do roku 1971. Lekársku prax začala vykonávať pri uznávanom profesorovi MUDr. Eugenovi Špaňárovi, DrSc., ktorý patrí medzi významné osobnosti modernej slovenskej medicíny. Úctyhodných päťdesiat rokov (1971 – 2020) pôsobila Rozália Martyneková ako obvodná lekárka v Terchovej.

Od roku 1966 žila v manželskom zväzku s Ing. Augustínom Martynekom pochádzajúcim z Vrútok, ktorý dlhodobo pracoval v IGHP (zomrel v roku 2003). Spolu vychovali synov Róberta a Petra, majú štyri vnučky. Počas rokov 1971 – 1984 žila rodina v bytovke v Terchovej, od roku 1984 v rodinnom dome vo Varíne. Jedno volebné obdobie, za čias predsedovania Stanislava Hanuliaka, na ktorého rada spomína, vykonávala Rozália Martyneková funkciu

poslankyne pléna Miestneho národného výboru Terchová. Medzi jej záľuby patrí najmä poznávacie cestovanie a čítanie kníh.

„Za tie roky, čo som pôsobila v Terchovej, som spoznala veľa ľudí a ich osudy“ – uvádza pani doktorka a pokračuje: „Môžem povedať, že poznám viac Terchovcov ako Varínčanov. Na Terchovú sa viaže množstvo mojich spomienok... Kedysi bola len polročná materská dovolenka, a tak mi často pomáhali popri práci zabaviť syna ženy z Terchovej. Nikdy tiež nezabudnem na svoje prvé Vianoce v Terchovej. To sme ešte bývali v bytovke, tej, čo je najbližšie pod Rovňami. Prišli „strunkári“, postávali si na schodisko a spustili: „Narodil sa Kristus Pán...“ To boli hlasy! A mohla by som pokračovať v spomínaní veľmi dlho.“

Bývalý richtár Terchovej Viktor Vallo v súvislosti s touto osobnosťou povedal nasledujúce slová: „Aj keď je pani doktorka Martyneková už niekoľko mesiacov na dôchodku, občas si na ňu rád spomeniem. Poznám ju desaťročia, pričom ako dlhoročný starosta som spolu s ňou riešil všetky záležitosti ohľadom zdravotného strediska, ktoré je majetkom obce. Ako pacient som mal s ňou veľmi korektné vzťahy, bola a je dobrá odborníčka. Oceňujem tiež jej prospešnú prácu v komisiách Miestneho národného výboru Terchová, v ktorých aktívne pôsobila.“

Záverom si dovoľujem v mene svojom, ako i v mene čitateľov našich novín zavinšovať MUDr. Rozálii Martynekovej do ďalších liet pevné zdravie, plnohodnotne strávený dôchodok, veľa životnej energie, rodinného šťastia, prečítaných kníh a cestovateľských zážitkov.

Literatúra: Životopis MUDr. Rozálie Martynekovej. Rukopis, 2020.

Peter CABADAJ

FOTOARCHÍV – Rozália MARTYNEKOVÁ

Pamätný výstup na Veľký Rozsutec

V sobotu 5. septembra 2020 sa na počesť svätého Jána Pavla II. konal už 8. pamätný výstup na Veľký Rozsutec. Príhovor Kataríny Šušoliakovej z Krajskej knižnice Žilina, ktorý publikujeme, zaznel počas omše v Kostole sv. Cyrila a Metoda v Terchovej.

V prípade nepriaznivého počasia sa uskutoční svätá omša o 7:30 hod. a náhradný turistický program.
 Viac informácií: Krajská knižnica v Žiline, p. Sobolová, tel. č. 0948 648 421.

Vážení a milí priatelia, je nám potešením a ctou vás opäť po roku stretnúť a privítať tu na tomto mieste pri už ôsmom pamätnom výstupe na Veľký Rozsutec. Zrejme rovnako ako nás, aj vás si podmanila túžba opäť a opäť zdolať pomerne náročný výstup na jeden z najkrajších vrchov Slovenska, aby sme načerpali fyzické i psychické sily v prírode a zároveň si uctili svätého Jána Pavla II. Tento výnimočný človek aj po smrti zostal prítomný v srdciach ľudí z celého sveta. Osobitne zostal zapísaný v srdciach nás, Slovákov, pretože k nášmu národu prechovával priam bratský vzťah. Bol našim priateľom, dobrodincom, čo potvrdil aj troma pastoračnými návštevami Slovenska.

Svätý Ján Pavol II. mal veľmi citlivý vzťah k prírode. Často, hľadiac na vysoké končiare, dokázal nehybne sedieť aj niekoľko hodín. Miloval hory, lesy, jazerá a mnohokrát i vo svojich príhovoroch nezabudol zdôrazniť, že príroda je pre človeka veľkým požehnaním a nikdy nesmieme dovoliť, aby sme ju poškodili alebo zničili.

Aj krásy Rozsutca nás každý rok presvedčajú o nesmiernom

dare, a ako povedal svätý Ján Pavol II., aj o veľkom požehnaní. Rovnaké vnímanie mali i naši predkovia a kríž osadený na vrchole to potvrdzuje. Zabudnime preto dnes na každodenné starosti a nechajme sa „unášať“ krásami Rozsutca a okolitej prírody. Človek dostal do správy nesmierne bohatstvo – prírodu, vďaka ktorej sa môžeme liečiť zo svojich nemoci. Zároveň z nej môžeme neustále čerpať novú a novú energiu potrebnú pre náš spokojnejší život, pre dni pracovné i sviatočné. Chráňme si toto bohatstvo, aby aj generácie, ktoré prídu po nás, mali rovnakú príležitosť sa z tejto krásy tešiť a čerpať silu pre svoj život.

Chceme sa veľmi pekne poďakovať všetkým spoluorganizátorom výstupu. Srdečná vďaka patrí tiež našim priateľom, chlapcom záchranárom z Horskej záchrannej služby Malá Fatra pod vedením náčelníka Juraja Ondruša, ktorí nás budú sprevádzať aj tento rok. Všetkým želáme, aby im bol ich patrón svätý Ján Pavol II., ktorého sa nebojíme nazývať aj „Veľkým“, vždy nablízku.

Záverom mi dovoľte, aby som sa poďakovala Žilinskému samosprávnemu kraju za organizačnú pomoc, podporu a poskytnutie dopravy.

Katarína ŠUŠOLIAKOVÁ

Krajská knižnica v Žiline

FOTOARCHÍV – Krajská knižnica v Žiline

Zo spomienok Amálie Nemčekovej

Moje spomienky sa začínajú narodením v roku 1937. Rodičia Eva a Jozef Vojtekovci mi dali meno pri krste, ktorý sa uskutočnil v Lutišiach, Amália. Bydlisko sme mali v Hornej Tižine, časť Terchovej – osada Matejíčkovia. Je to pekné miesto s výhľadom do ďaleka na okolité osady ako Káčerovia, Lackovia a Skaličanovia. Na kopci Plaštiakovia, volalo sa to na vršku u Skaličanov, bola zvonica, ktorá oznamovala poludnie a iné udalosti. Bolo to dobre počuť. Za vrchom boli tiež polia a pasienky pre dobytok a veľká hora.

Rané detstvo

Bývali sme zo začiatku so starým otcom zo strany môjho otca v jeho dome. Dve rodiny sa vmestili. Dom mal viacej miestnosti. V najväčšej obývanej bol postavený murovaný šporák, v ďalšej bola pec, kde sa pekával chlieb a koláče na plechu. Na otvorenom ohnisku sa niekedy piekli zemiaky – volali to koch. To bola menšia izba určená dievčatám.

Môj otec staval v záhrade dom pre našu rodinu, okolo rástlo množstvo poľných kvetín. Mama ma učila ich rozoznávanie. Pamätám si, ako otec pripravoval šindle na strechu. Strúhal ich akýmsi nožom z dreva. Do nového domu, keď bol hotový, sme sa nasťahovali ešte pred vojnou. Nevieam, ako dlho ho otec aj za pomoci rodiny staval. Dom bol bez vedľajších stavieb pre dobytok a hydinu; mali sme tiež ovce, ktoré sa pásli spoločne na salaši. Aspoň tak hovorili naši, ja sa na to ale nepamätám.

Pod cestou bola veľká lúka spoločná pre celú osadu. Rodičia ju pestovali na seno. Mohla sa na nej zbierať iba stokláska, ktorá sa vysušila a vytrepala na použitie. Je to vlastne kmín. Lúka sa kosila, hrabala a vysušila, seno sa rozdelilo na kôpky pre každú rodinu. Otec mi spravil malé hrabličky, a tak som sa učila hrabať. Priučal ma k robote. Pásla som tiež malé húsky v našej záhrade. Keď húsky dorástli, museli sme ísť s nimi na pašu, kde mali aj vodu. Inde sa pásť nesmeli. Keď už boli veľké, odrastené a mali perie, tak ich mama ošklbala. Perie sa potom po večeroch v zime páralo. Na páračky prišli pomáhať dievčatá aj ženy. Chystalo sa perie na nové periny a vankúše.

Mama a otec sa starali o dobytok, ale i na poliach bolo veľa práce. Dopestovali sa tam zemiaky, žito, ovos. Kapustu sme pestovali v kapustných záhradách. To bolo miesto vymedzené len pre ňu. V jeseni sa kapusta zbierala, strúhala a tlačila do súdka, aby bolo na zimu. Súdok sa dal do pivnice, rovnako ako zemiaky a iné plody. V pivnici sme mali aj malú studničku – žriedlo. Bolo to hlboko, dolu schodmi. Voda zo studničky vytekala do jarku, ktorý bol nižšie našej záhrady. Pestovali sme aj ľan, aby bolo na posteľnú bielizeň, aby boli plachty. Ľan sa musel spracovať. Keď narástol, bolo ho treba vytrhávať, namočiť do močidla. Ani neviem, ako dlho tam bol. Potom bolo treba ľan vysušiť vytrepať, priať na kolovrátku, aby vznikli nite, ktoré sa následne tkali na drevených stojanoch, tzv. krosnách. Na priadky chodili tiež ženy, ktoré s tým vedeli šikovne narábať. Každá si doniesla kolovrátko a ľan – a priadli. Spievali si pri tom a vyprávali kadejaké príhody. Deti pozorne sledovali, čo sa deje. Potom ich rodičia poslali spať. To ale nebolo všetko. Vzniknuté plátno potom ešte bielili pri potoku, polievali ho vodou, aby slnko plátno vybielilo. Následne ho odniesli do Terchovej na mangľovanie, aby bolo pekne rovné.

Vtedy som ešte nechodila do školy. To bolo iba také pozorovanie, čo sa doma robí. Deti pomáhali len pri ľahších prácach a povinnostiach. Mala som ešte mladších súrodencov. Rodičia ich v lete

brali na polia. Pri robote staršie deti opatrovali mladšie. Mama najmladšiu sestru na poli aj kojila. Mala pre ňu pripravené „kolísačky“ obalené bielou plachtou, aby ju slnko nevyrušovalo, keď spala. Ja som sestre spievala pesničky, ktoré ma mama naučila: „Usni, že mi usni, taký malý sniček, príde ťa kolísať anjeliček“ a iné. Veľa sa spievalo najmä podvečer. Dievky po robote spievali na priedomí.

Škola u Rusnákov

Rodičia nám nezabudli občas pripomenúť školu. Keď sa v jeseni zemiaky vykopú, deti pôjdu do školy. Aj ja pôjdem s ostatnými deťmi. Zemiaky sa vykopali a najviac sa mi pri tom páčilo, keď otec spravil oheň a piekol zemiaky na obed. Bola to veľká vatra. Zemiaky sme jedli upečené s mliekom alebo so slivkami, ktoré rástli na medzi. Všetkým nám chutilo.

Prišiel ten čas a išlo sa do školy. Bola nás od Matejíčkov celá skupina; starší žiaci aj menší, ktorí išli prvýkrát do Rusnákov do školy. Škola, teda trieda, bola dosť veľká. Zmestilo sa do nej veľa žiakov. Pamätám sa na pani učiteľku, volala sa Medvecká. Zachované mám aj prvé vysvedčenie, na ktorom je tak jej podpis, ako i podpis môjho otca. Rodičia prízvukovali: Keď si už žiačka, tak sa musíš učiť a poslúchať pani učiteľku! Chodili sme do školy len po obede, niekedy však aj na celý deň až do večera. Nosili sme si so sebou jedlo, kto čo mal. Chlebič, mlieko a iné. Do a zo školy sme chodili cez kopec – takto sme si skracovali cestu.

Škola bola až na konci osady Rusnákovia. Keď prišla zima a napadlo veľa snehu, deti od Matejíčkov a Lackov do školy nechodili. Nedalo sa prejsť cez záveje. Len čo to bolo možné, tak sme zas išli do školy. Pred kopcom bol dlhý svah a spúšťali sme sa po snehu ako na kĺzačke. Deti sa vždy vynájdu. Mali sme z toho zábavu. Keď sa končil školský rok, celá trieda išla na výlet, a to až do Vrátnej! Peši tam aj spať. Trvalo to celý deň a dali nám i obed – kusok klobásky a chlebič. Robili sme tam rôzne hry ako napríklad „na tretieho“. Chlapci jedli koláč upečený s čučoriedkami, v strede bol peniaz. Jedli a jedli, až sa dostali k peniažtku. Prvý ho vyhral. Neskôr po obede sa išlo pešo domov.

Keď už sme boli starší žiaci, v škole popri čítaní a písaní sme mali aj ručné práce. Učili sme sa vyšívať na domáce plátno s bavlnkami, recitovať básničky... Spolu s pani učiteľkou bol pripravovaný program pre rodičov, fungovali krúžky.

Okrem písania, vyšívania a iného sme mali aj náboženstvo spojené s prípravou na prvé sväté prijímanie, ktoré sa uskutočnilo v Kostole sv. Martina v Terchovej (už neexistuje). Po obrade sme išli do školy nachádzajúcej sa pri kostole. Deťom, ktoré boli na prvom svätom prijímaní, pripravili pohostenie. Každý si doniesol z domu hrnček, dali nám bielu kávu a jeden rožok. Keď sme sa už vedeli aj modliť, chodili sme podvečer od Matejíčkov do Káčerov ku krížu. Spať domov sa išlo potme s lampášikom v ruke cez káčersku lúku dolu, lebo Káčerovia sú na kopci, a potom cez jarok v doline. Dlho sme nechodili, lebo v októbri bola hneď tma.

Vojna

Keď sa schylovalo k vojne, stretávali sme vojakov. Doma sa už pripravovali pivnice, schovávali potrebné veci. Jedlo, šatstvo a iné. Do školy sa už potom ani nechodilo. Všade bolo plno vojakov, strieľalo sa. Schovávali sme sa v pivniciach, keď bolo ešte horšie, evakuovali nás. Otec zaviedol rodinu do osady Gažovia, že tam bude lepšie. Či však bolo lepšie, to ja neviem. Bývali sme v cudzej rodine, ktorá nás

prichýlila. Otec sa vrátil domov, staral sa o dobytok, dom i o seba. Nosil nám pritom do Gažov večer cez hory mlieko, zemiaky a iné, čo bolo doma schované. Báli sme sa oňho. Ako dlho sme tam boli, si už nepamätám. Ako sa volala rodina, čo nás prijala, to neviem. Ako sme sa vrátili, tiež neviem. Pamätám si len, že sme zas bývali u starého otca, lebo náš dom bol poškodený, okná vybité, do záhrady padali míny... Matejčkovia boli obsadené vojskom. Neskôr otec s pomocou iných opravoval dom a žiaci začali chodiť do školy. Spomínam si, ako ľudia kričali, že je koniec vojny. Ohlasovala to aj zvonica u Skaličanov. Zvonila veľmi dlho. Po oprave sme sa nastahovali späť do nášho domu.

Keď sme už chodili do školy a išli cez kopec, videli sme zabíjajúcich vojakov, ktorí tam ležali. My sme utekali, aby sme boli čo najrýchlejšie z hory von. Pokiaľ sme chodili do školy, kravy museli byť opatrené, aj husi. Chodili sme pásť spolu s deťmi z celej osady. Potom sa išlo do školy.

V nedeľu sme chodili na čučoriedky, maliny a jahody. Na huby sa chodilo skoro ráno. Doma sme ich sušili a usušené nosili do Terchovej. V jeseni sa oberali šípky, na predaj i na čaj v zime.

Vystahovanie

Tretí rok som už nedochodila školu u Rusnákov. Celá rodina sa sťahovala na dolnú zem – na nové bývanie, na novú školu. Zanechali sme dom, polia, horu. Dobytok a hydinu sme si vzali so sebou. Začali sme nový život, na ktorý sme si zvykali, tak doma, ako i v škole. Rodičia pracovali na poliach v záhrade. Susedov sme mali maďarskej národnosti. Maďarské deti sa na ulici učili po slovensky, deti Slovákov zas po maďarsky. Škola bola celá slovenská. V kostole slúžil farár omšu v maďarskom jazyku; až neskôr bola aj po slovensky. Do Biskupíc sa presťahovalo viac slovenských, ako i rusnákych rodín. Po krásnej prírode tu nebolo ani slychu, samá rovina, polia. Pestovala sa kukurica a tiež iné plodiny.

Najväčším kopcom bola hrádza urobená ako útočisko pred povodňou. Keď sa vyliat Dunaj, voda prišla až k hrádzi – rozprávali starousadlíci, teda domorodci.

Na rodný kraj sa nezapadlo, ale veľmi o ňom rodičia nehovorili. Kvôli robote na poli aj v žatve nebol čas navštevovať rodisko. Až keď sme dorástli do dospelosti a mali svoje rodiny, bolo možné ukázať deťom cez prázdniny, odkiaľ pochádzame, ako sme tam žili. To už je ale iná kapitola môjho života.

Záverom

Tolko som si zapamätala a písmom zaznamenala o prvej etape svojho života – útle detstvo, škola, vojna až po odsťahovanie sa z rodného kraja do iného sveta. Všetko je už len spomienka, ale nezabúda sa. Venovala som tomuto písaniu jeden celý deň, pripravovala si poznámky a napokon to dala na papier. Verím, že si z mojich spomienok niečo vyberiete a uverejníte vo vašich terchovských novinách.

S pozdravom do rodného kraja

Amália NEMČEKOVÁ, rodená Vojteková
(napísané v Bratislave, 8. 6. 2020)
FOTOARCHÍV – rodina Nemčeková

Poznámka: Ďakujem môjmu synovi i vám, že mi posielate terchovské noviny.

Amália Nemčeková (vpravo) s priateľkou Jožkou Bandíkovou
rod. Halasovou od Rusnákov v roku 1953

Záchranári

Vo svojom voľnom čase rada spoznávam krásne kúty nášho Slovenska. Posledných takmer desať rokov trávim voľné chvíle v malebnej prírode Malej Fatry v okolí Terchovej. Ďaleko od domova je človek odkázaný na dobrého priateľa, ktorý ho často sprevádza, a na vzácných ľudí, ktorých v horách stretne. Ako to bolo pri mojej poslednej potulke Malou Fatrou? Pohodovým chodníkom cez les z Vrátnej som s priateľkou vyšla ku Chate pod Grúňom. Bol krásny slnečný, ešte letný septembrový deň ako stvorený na pobyt v prírode. Pri chate sa stretlo zopár nadšencov. Neviem presne, čo sa udialo pri vedľajšom stole, iba som zbadala, že istú paniu odvádzali k „lehátku“ a nastal menší rozruch. Pani, ktorá bola jej spoločníčkou, volá záchranárov. Prešlo niekoľko minút a od Štefanovej, z horskej cesty cez lúku, sa veľkou rýchlosťou približovalo terénne auto s posádkou záchranárov z Horskej služby Malá Fatra. Vedia, čo ich čaká, a každý vie, kde je jeho miesto – a tak aj konajú. Nikdy predtým som nemala možnosť sledovať prácu Horskej záchranej služby priamo v teréne, ale vidieť ich rýchlosť, odvahu, prístup k človeku... No prosté, profesionalita. Hlavou mi prechádzala množstvo otázok: Kto sú títo muži? Čo sa deje v ich myšlienkach? Kolký raz sú v podobnej akcii? Pre nás sú neznámi, ich mená nepoznáme. Ale sú tu!

A čo my? Sme zodpovední voči sebe pri vstupe do hôr? Neprečunujeme svoje sily a možnosti? Kto nad nami bdie a drží ochrannú

stráž, keď oddychujeme? Čo keď sa nám prihodí niečo nepredvídané? Dávame si dostatočný pozor na seba? A čo poistenie do hôr?

A veľa ďalších otázok, na ktoré ani nemám odpoveď. Keď som sledovala týchto mužov činu, musím vo svojom vnútri povedať, ale aj vykričať do sveta: Chlapci, ste úžasní a patrí vám nesmierna VĎAKA a OBDIV za vašu prácu s nasadením vlastného života a zdravia pri podávaní pomocnej ruky tým, ktorí vašu pomoc potrebujú v najchúlostivejšej životnej situácii.

Poznám horskú cestu zo Štefanovej na Chatu pod Grúňom, prešliapala som ju zopárkrát. Autom by som ju nechcela absolvovať. A títo „anjeli v horách“ cestu bravúrne zvládli. Pacientku odviezli na ďalšie ošetrenie a po chvíli už nik netušil, čo sa hore dialo. Posádka zostala pred ďalšími návštevníkmi hôr utajená a skrytá. A nastalo ticho a pokoj... Len vo mne zostala spomienka na odvážnych a rozvážnych mužov, ktorým sa možno zachraňovaný v strese ani nepoďakuje (oni na to totižto ani nečakajú). Ale mňa spomínaná príhoda „naštartovala“, aby som všetkým, ktorí budú tieto riadky čítať, povedala: Vážme si tých, ktorí nám podajú pomocnú ruku tam, kde niet inej pomoci.

ZÁCHRANÁRI z Horskej služby Malá Fatra, nech to vie celý svet: VĎAKA VÁM !

Edita KRIŽANOVÁ

Aj o jubilujúcich novinách Terchová

Znovu so záujmom som si prečítala ostatné číslo vášho dvojmesačníka. S obcou Terchová som spätá viac ako 40 rokov, najprv ako turistka, ktorá bola v Štefanovej ubytovaná, a potom ako manželka vášho rodáka doc. Ing. Miroslava Muráňa, CSc. Prostredie Terchovej som si obľúbila asi aj preto, lebo som svoju mladosť, každé prázdniny, prežívala v obdobnom prostredí, v spoločnosti svojich sesterníc a starej mamy v Podkrkonoší, kde som sa narodila.

V čísle vášho časopisu 3/2020 ma zaujala myšlienka na tento čas, ako i zamyslenie Petra Cabadaja. Pri myšlienke Rudolfa Dilonga sa musím osobitne pristaviť. Oslovila ma a má nesmiernu hodnotu, najmä v tejto dobe, na ktorú vďaka koronavírusu nie sme ani pri moderných technológiách vôbec pripravení. Tápeme: akcia, omyl, slabý výsledok, lebo výskum a veda neboli prioritami, a to ani u nás. Zároveň si myslím, že nás môže táto pliaga posilniť a aspoň trochu vrátiť k starým hodnotám našich predkov.

Navštívila som svetovú výstavu Poklad Inkov, ktorá je teraz na Slovensku. Oslovila ma nielen kultúra tohto starého spoločenstva, ale i hodnoty, ktoré táto kultúra vyznávala. Ako bol zabezpečený chod štátu, starostlivosť o slabých a prísnejšie tresty pre previnilcov, ak pochádzali z vyšších vrstiev spoločnosti; inak bol postihovaný ten, kto kradol preto, lebo bol hladný. Nie je to odkaz aj pre dnešnú dobu? Inak som postrehla i zmenu správania sa ľudí v mojom okolí. Do dopravného prostriedku nikto nevstúpi bez rúška a v prírode, kde sme si ho sňali a potom v diaľke videli blížiacu sa osobu, ihneď sme si rúška nasadili. Ľudia prehodili pár slov a bolo cítiť istú spolupatričnosť a pokoru.

Taktiež sa mi páči, ako ste poňali 58. Jánošíkove dni v Terchovej. Program zodpovedal náročnej dobe, ale festival sa uskutočnil! Strach nás nesmie zväzovať.

Teraz si dovoľm niekoľko poznámok k samotnému jubilujúcemu časopisu, respektíve časopisu ako takému. Jeho obsah a kvalitu sledujem priebežne a musím konštatovať, že sa riadne pohl človeka do kvality formálnej, ako aj obsahovej. Začnem kvalitou papiera, štruktúrou a najmä zaujímavým obsahom. Vybážená je v ňom história obce s terajším životom Terchovej. Čo podľa mňa časopisu chýba, je širšie autorské zázemie, a čo si roky všimam, chýbajú mi príspevky odborníkov z oblasti daní a životného prostredia. To hlavne, ale i právne okienko.

Hana MURÁŇOVÁ
Bratislava – Rača

Jubileum Terchovej na obrazovkách RTVS

Posledný júlový piatok (31. 7.) vysiela RTVS na Dvojke priamy prenos z Terchovej, v ktorom sa objavila pestrá mozaika tém spojených s históriou i súčasnosťou obce. Živé vstupy z areálu pod sochou Juraja Jánošíka boli popretkávané dokrútkami z ďalších zaujímavých miest terchovského chotára. Tie predstavili prírodu aj aktivity činnorodých ľudí, ktorí tu pôsobia, respektíve pôsobili.

Myslím, že išlo o vydarený mediálny projekt k 440. výročiu prvej písomnej zmienky o Terchovej, čoho dôkazom bolo množstvo pozitívnych diváckych ohlasov. Tvorivému kolektívu RTVS – Štúdio Banská Bystrica patrí veľké poďakovanie.

-zaj-

FOTO – František MUCHA

Národná prezentácia umenia handicapovaných umelcov SR 2020

Slovenská agentúra na podporu zdravotne postihnutých občanov a nezisková organizácia Reflexy zorganizovali v uplynulých týždňoch v priestoroch Terchovskej galérie umenia Národnú výstavu hendikepovaných umelcov SR. Prezentácia sa konala pod záštitou podpredsedu Národnej rady SR Milana Laurenčíka, ktorý sa osobne zúčastnil na jej vernisáži. V rámci výstavy bolo prezentovaných vyše 40 diel z oblastí maľby, drevorezby, fotografie a drotárskeho umenia.

Zastúpení tvorcovia: DOMKO DSS Košice – snímky mentálne postihnutých fotografov z Košického kraja; Ondrej Šufliarsky zo Starej Huty (drevorezby); Jaroslav Veľčický z Uhrovcu (rezbár s jednou rukou); Slavomír Dluhač z Banskej Belej (rezbár na vozíku); Miloš Rác z Považskej Bystrice (maľba, plastika); DEMY Trenčín – umenie mentálne postihnutým maliarov.

Súčasťou Národnej výstavy boli tiež fotografie reflektujúce umenie a skvelé medzinárodné úspechy našich paralympijských športovcov. Slovenský paralympijský výbor zastupoval jeho predseda Ján Riapoš.

Predseda Slovenskej agentúry na podporu zdravotne postihnutých občanov Arpád Beník si prevzal z rúk Milana Laurenčíka Medailu podpredsedu NR SR za prácu s hendikepovanými umelcami. Jubilantovi osobne zablahoževal aj riaditeľ Miestneho kultúrneho strediska Terchová Rudolf Patrničák.

Na vernisáži unikátneho výstavného projektu vystúpili Ťažká muzika a Zuzana Patrničáková z Terchovej. Podpredseda NR SR Milan Laurenčík na margo mesiaca trvajúcej prezentácie uviedol: „Bolo pre mňa veľkou ctou slávnostne otvoriť Národnú výstavu hendikepovaných umelcov SR u nás v Terchovskej galérii umenia. Diela týchto šikovných tvorcov, ktorých zdravotné obmedzenia

nezastavili, ktorí objavili alebo naďalej rozvíjali svoj potenciál v umení, by mali ísť príkladom nám všetkým. Za to, že ich diela dosahujú vysokú úroveň, patrí vďaka aj predsedovi organizácie Arpádovi Beníkovi, ktorého som ocenil za jeho prácu so zdravotne postihnutými ľuďmi.“

-ab-

FOTO – František MUCHA

Zľava: Dušan Guláš, Milan Laurenčík, Arpád Beník

Terchovci na Slovenskom dni kroja v Donovaloch

V Terchovej v spoločnosti starostu Jozefa Dávidíka FOTO – František MUCHA

Tretí ročník Slovenského dňa kroja kvôli pandémie koronavírusu začal netradične, a to návštevou štábu u nás v Terchovej 8. 7. 2020. Vystúpili FS Chotár s TM Jariabkovci, Malý Rozsutec po 50 rokoch, Trio z Chotára, Repáňovci, Heligonkári A. Ondrušovej a Martin Repáň & Alexandra Ondrušová.

O dva týždne sa nám ozvala organizátorka s prosbou o vystúpenie na galavečere Slovenského dňa kroja. Tak sme sa 12. septembra 2020 vybrali našim terchovským autobusom do Donoval, kde obec reprezentovali Heligonkári A. Ondrušovej, ktorí fungujú pri SZUŠ Akadémia Muzika (menovite Alexandra Ondrušová, Linda Romančíková, Marek Dikoš, Martin Rechtorík, Pavol Repáň, Martin Repáň), a duo Martin Repáň & Alexandra Ondrušová. Alexandra s Martinom prezentovali aj náš kroj spolu s ďalšími viac ako 40 párami z celého Slovenska.

Veľké ďakujem patrí starostovi obce Jozefovi Dávidíkovi, šóférovi Štefanovi Martinusíkovi, všetkým účinkujúcim i divákovi za podporu a organizátorom za priestor na reprezentovanie Terchovej.

Alexandra ONDRUŠOVÁ

FOTOARCHÍV – Alexandra Ondrušová

Na Donovaloch v spoločnosti Petra Pellegriniho

Vrátna hostila Slovenský pohár v zjazdovej cyklistike

Dňa 23. augusta 2020 sa vo Vrátnej – Pasekách konal už po druhý raz Slovenský pohár v zjazdovej cyklistike. Aj napriek tomu, že preteký poznali večerné dažďové prehánky, všetko nakoniec dopadlo výborne. Celkovo sa na vrátnanskom „downhille“ zišlo viac než 150 jazdcov z celého Slovenska, Maďarska a Česka. Medzi mužmi v kategórii Elite vyhral Adam Rojček pred Rastislavom Baránkom a Antonínom Králom. V ženskej kategórii zvíťazila Vilma Gombalová pred Janou Uramovou a Erzsebet Vinczeovou.

TEXT a FOTO – Martin PORUBČANSKÝ

Holuby leteli z Vatikánu na pamiatku sv. Jána Pavla II.

Hrštka zanietených chovateľov z OZ CHPH Terchová a jeden hosť z OZ Bytča sa zúčastnili nasadzovania holubov na medzinárodné preteky z Vatikánu, ktoré sa konali pri príležitosti 100. výročia narodenia pápeža sv. Jána Pavla II. – veľkého človeka našej doby. Podľa dostupných informácií sa na pretekoch so spoločným štartom zúčastnili chovatelia z Poľska, Talianska, Rumunska, Maďarska, Albánska, Litvy, Česka a Slovenska. Bola to dôstojná rozlúčka so zvláštnou sezónou, o ktorej sa do poslednej chvíle nevedelo, či vôbec bude.

Za Terchovcov na let z Vatikánu nasadzovali holuby Ján Krištofik, Martin Romančík, Václav Hajas, Pavol Struhárňanský, Daniel Holúbek, František Šmehýl, Mário Podhorský, František Ondruš, Ján Víglaš a Viktor Holúbek. Poďakovanie za organizáciu u nás patrí predsedovi OZ CHPH Terchová Viktorovi Holúbkovi.

Ďakujeme.

OZ CHPH Terchová

Okolo Slovenska cez Terchovú

Medzinárodné cyklistické preteky Okolo Slovenska (16. – 19. 9. 2020), ktoré napísali v tomto roku svoju 64. kapitolu, sa z hľadiska celkového poradia stali korisťou nemeckého pretekára Jannika Steimleho z tímu Deceunick – Quick Step. Štvordňové podujatie s etapovými centrami Žilina, Banská Bystrica, Žiar nad Hronom a Skalica navštívilo aj Jánošíkov kraj.

Hneď prvá etapa (106 km) priviedla pelotón cyklistov do Terchovej, kde bola pred Kultúrnym domom Andreja Hlinku rýchlostná premia. Okrem toho si pretekári na Rovnej hore zasúťažili aj o body vo vrchárskej kategórii. V spomínanej etape, ktorá mala štart

i cieľ pri Vodnom diele Žilina a viedla cez Varín, Belú, Lutiše, Starú Bystricu, Oravskú Lesnú, Zázrivú a Terchovú, si víťazný vavrin zaslúžil Martin Laas z Estónska. Na horskej premii na Rovnej hore triumfoval Jonas Rapp z Nemecka, na rýchlostnej premii v centre Terchovej zas David Per zo Slovenska.

Popularitu cestnej cyklistiky na Slovensku potvrdzoval fakt, že popri trati bolo počas všetkých súťažných dní veľa fanúšikov – a Terchová nebola výnimkou!

Marián ZAJAC

FOTO – František MUCHA

Pelotón pretekov Okolo Slovenska

Memoriál Branislava Porubčanského

(Vrátna-Paseky, 29. 8. 2020)

Nenechalo to na seba dlho čakať a s myšlienkou zorganizovať memoriál Branislava Porubčanského sa pohrávalo viacero z tých, ktorí sme si ho vážili ako skvelého človeka, priateľa, ale i ako oddaného farbiaristu, ktorého odchod zasiahol nejedného z nás. Podujatie na jeho počesť sa konalo vo Vrátni, kde Braňo dlhé roky pôsobil – až do posledných dní. Pôvodná myšlienka bola zorganizovať memoriál už túto jar, keď je poľovníckych a kynologických akcií menej. Pre aktuálne dianie na Slovensku v tomto roku však boli obmedzené hromadné podujatia. Aj z uvedeného dôvodu je štatút memoriálu postavený na umelých stopách, zakončených trenažérom s atrapou jelenej zveri. Súčasťou súšok je poslieďka s odložením.

Na „nultý“ ročník, ktorý bol tentoraz bez zápisu do preukazu o pôvode, sme sa rozhodli pozvať okrem našich dvoch vodičov aj jedného zástupcu českého klubu Barvařu a zástupcu klubu Posokowca z Poľska. Pri výbere psov bol kladený dôraz na prepojenie línií Braňových súk Oľa Fatra a Cesy z Prameňov Turca. Hľadanie prepojení bolo úspešné a okrem HF suky Mona zo Zeleného domu s vodičom Jánom Krškom tu bol aj BF Evar Mútnianska dolina s vodičom Štefanom Porubčanským, BF z Českej republiky Athos brodky s vodičom Marekom Neklom a BF z Poľskej republiky Akim Bialy trop s vodičom Wojciechom Dulskim. V takom poradí si vyžrebovali aj postavenie na štarte.

Pred sobotňajším otvorením sme netušili, aký veľký záujem bude zo strany verejnosti o toto podujatie. Odhadom 200 ľudí sa naša predtucha naplnila a za zvuku lesných rohov a lesnice začal svoj oficiálny príhovor predseda klubu Tibor Gešvandtner, po ňom prehovorili zástupca majiteľa revíru Ing. Martin Mačor a zástupca OPK Mgr. Rudolf Gáblik. Slovo bolo odovzdané tiež hlavnému rozhodcovi Ing. Petrovi Grellnethovi st., ktorý predstavil zbor arbitrov. Spolu posudzovateľom pre poslieďku s odložením sa stal Rajmund Rapaičim, prácu na stope vykonávala dvojica Radoslav Prášek a Ján Maruščák.

Nasledovalo odhaľovanie pamätnej sochy Branislava Porubčanského, po ktorom sa začalo s posudzovaním jednotlivých disciplín. Poslieďku s odložením zvládli všetky predvedené psy v hodnotení známku 4. Poľský vodič Wojciech Dulski s BF Akim Bialy trop si vyžrebovali stopu číslo 4. Nástrel nájdený v limite bol 6 minút a 20 sekúnd,

vypracovanie stopy s tromi znakmi zvládli za 20 minút. Po vypustení psa z ležoviska dorazil ku atrape zveri, ale následne sa vrátil k vodičovi bez durenia a stavania. Keďže ide o 5-ročného skúseného psa na prirodzených stopách, neprejavil o atrapu záujem. S počtom bodov 195 sa súťažiaci umiestnili na 4. mieste.

Vodič Ján Krška so sukou HF Mona zo Zeleného domu si vyžrebovali stopu číslo 1. Nástrel nájdený v limite bol 6 minút a 25 sekúnd, vypracovanie stopy s dvoma znakmi, avšak s jednou opravou, čo ich posunulo do III. ceny, zvládli za 41 minút. Po vypustení z ležoviska vypracovala suka čerstvo prešliapanú stopu; po miernom zaváhaní, bez toho, aby sa vrátila k vodičovi, začala atrapu zveri hlásiť. S počtom bodov 225 v III. cene sa súťažiaci umiestnili na 3. mieste.

Vodič z Čiech Marek Nekl s BF Athos brodky si vyžrebovali stopu číslo tri. Nástrel nájdený v limite bol 1 minúta a 10 sekúnd, stopu vypracovali s nájdením dvoch znakov za 31 minút. Po vypustení na ležovisko pes najskôr neprejavil záujem o atrapu, ale po opätovnom povzbudení vodičom sa Athos rozšteká a atrapu hlasito staval. S počtom 210 bodov v II. cene sa súťažiaci umiestnili na 2. mieste.

Vodič Štefan Porubčanský s BF Evar Mútnianska dolina si vyžrebovali stopu číslo 2. Nástrel bol nájdený za 46 sekúnd, stopu Evar vypracoval bez zaváhania za 12 minút s tromi nájdenými znakmi.

Po vypustení na ležovisko si atrapu najskôr overil a následne začal hlasito dúriť a stavať s pokusom o strhnutie. Za túto prácu získali súťažiaci 290 bodov v I. cene a stali sa víťazom Memoriálu Branislava Porubčanského o Cenu Vrátnej doliny. Počas celého memoriálu mali prítomní možnosť pozrieť si výkony súťažiacich, respektíve ako si vodiči so svojimi farbiarmi poradia s pripravenými disciplínami. Prijemnú atmosféru dotvárala kapela Zbojband z Terchovej. V priateľskej atmosfére sa tam dalo posediť pri gulášoch, kapustnici a ďalších dobrotách, ktoré pripravili šikovné gazdinky a priatelia farbiaristi. Čapované pivo pod Rozsutcom si len málokto nechal odprieť...

Ostáva mi ešte poďakovať za pomoc pri príprave tohto memoriálu skvelej partii chlapcov okolo Martina Mačora, ako aj každému, kto čo i len troškou prispel k, myslím, vydarenej akcii. Dovolím si tvrdiť, že na jar sa opäť stretneme, a to už na prvom ročníku podujatia, ktoré bude pokračovať v dvojročných intervaloch. Uzavrel by som to slovami Braňa: „Trénuj, chlapče, trénuj, lebo ňa konkurencia pohltí.“ Myslím, že podujatie naplnilo hlavnú myšlienku, pre ktorú bolo zorganizované.

Farbiarom zdar!

TEXT a FOTO – JÁN MARUŠČÁK

Nastúpení farbiari na Pasekách

Za Ondrejom Štefkom

Ondrej Štefko. Meno, ktoré všetci dobre poznáme. Narodil sa 20. 12. 1951 v Terchovej ako najmladší syn z rodu Štefkovcov, mame Helenke, rodenej Muráňovej, a oteckovi Vincovi Štefkovi. Bol v poradí štvrtý. Najstaršia bola sestra Gitka, druhorodený bol brat Janko, tretí Jožko a posledný náš Ondřík.

Vyrastal v skromných podmienkach v Terchovej. Študoval za strojného zámočníka v Martine, mal veľmi šikovné a hlavne pracovité ruky, čo preukázal v rôznych pracovných odvetviach. Ako mladý cvičil s činkami, hrával futbal, ale medzi jeho najväčšie záľuby patrila príroda, samorasty a jaskyne, ku ktorým ho priviedol jeho kamarát Adam Vallo. Po Adamovi Vallovi nesie pomenovanie aj jaskyniarska skupina, v ktorej náš Ondřík pôsobil ako predseda. Celý život venoval jaskyniarom. O tom svedčia i jeho posledné slová: „Ja som Ondrej Štefko, jaskyniar.“

Jeho rodina sa postupne rozrastala. Prvá manželka Vierka mu dala dcérku Andrejku, Danku syna Michala. Najväčšou láskou jeho života však bola a navždy bude manželka Ivetka, s ktorou strávil svoj život do poslednej chvíle. Ivetka mu dala štyri dcéry. Prvorodená dcérka Ivka s manželom Karolom darovali tri krásne vnúčatka. Prvý vnúčik je Karolko, druhá je vnučka Zarka

a tretí vnúčik Jurko. Druhorodená dcérka Helenka s priateľom Vladkom mu dali krásneho vnúčika Vladka. Ako tretia v poradí je dcéra Milka s manželom Tomáškom a na ceste vnúčatko, ktorého sa už, žiaľ, Ondřík nedožil. Na Tomáška bol Ondřík právom hrdý. On prevzal jeho žezlo a stal sa Ondříkovým nástupcom na čele Jaskyniarskej skupiny Adama Valla, ktorej Ondřík venoval svoj voľný čas. Posledná štvrtá dcéra Mária bola jeho miláčik. Ako on sám hovoril: „Mária, tá môže všetko.“

Nikto nečakal, že nás Ondřík opustí tak rýchlo. Prišlo to náhle, ale, vďaka Bohu, bez bolesti. A to určite vďaka Panne Márii, ku ktorej sa každý deň modlieval. Úprimne v ňu veril, o čom svedčí aj Kaplnka Panny Márie, ktorú vlastnými rukami vložil do skaly v časti Obšívanka v Terchovej. Bol by nesmierne rád, že sme sa tu takto všetci zišli, čo je znakom toho, že mal veľa kamarátov. Vždy ich rád doma privítal s otvoreným srdcom. Áno, bol človekom s obrovským srdcom a rozdal by sa pre druhých. Milovali sme Ťa a vždy budeme. Zostaneš v našich srdciach. Zbohom, tam hore, Ondřík.

Čo dodať na koniec? Azda iba to, že všade, kam prišiel, vždy zanôtil nejaké piesne. Naposledy zaznela táto: „Pijeme, pijeme u gazdu dobrého, akože pôjdeme, Bože

môj, od neho. Pýtali sme vody, dal nám páleného.“ Ondřík náš, Ondřík náš, prečo Ty nespievaš? Chýbaš nám, chýbaš nám, si tu stále v nás.

Zbohom, všetci Tvoji... Ty vieš.

Poznámka: Túto rozlúčkovú reč predniesol 12. septembra 2020 pred zádušnou svätou omšou za Ondreja Štefka v Kostole sv. Cyrila a Metoda v Terchovej Bohuslav Kortman – priateľ a jaskyniar z Považskej Bystrice.

FOTO – František MUCHA

Gitka Patrnčíaková (vpravo) s Máriou Vallovou

Za Margitou Patrnčíakovou

*„Keď sa mi mineme, mine sa krajina,
ako by odpadol lístek z rozmarína“.*

Dňa 26. augusta 2020 sme sa rozlúčili s pani Margitou Patrnčíakovou, rodenou Laurenčíkovou, ktorá bola dlhé roky aktívnou členkou Dedinskej folklórnej skupiny Terchová. Absolvovala s ňou mnoho vystúpení nielen v rodnej Terchovej, ale tiež po celom Slovensku i v okolitých krajinách. Bola súčasťou generácie, ktorá zanechala svojou aktívnou a úspešnou kariérou výraznú stopu v slovenskom folklórnom hnutí. Spievala, tancovala a rozdávala radosť na rôznych kultúrnych podujatiach. Opustila nás 23. augusta 2020 vo veku 91 rokov.

Pri poslednej rozlúčke ju odprevádzala terchovská muzika v sprievode rodiny a veľkého zástupu priateľov, susedov a známych. Keď spomínam na pani Margitu, počujem jej pieseň „A veru, mužu moj...“, ktorú naspievala na CD nosič TERCHOVÁ, okružle mestečko. „A veru mužu moj na tem druhem svete, kedy pre mňa prídeš, či v zime, či v lete.“

Gitka, odpočívajte v pokoji.

Rudolf PATRNČIAK
FOTOARCHÍV – MKS Terchová

Zo života školy

FOTO – František MUCHA

Plaketa A. F. Kollára

Najlepší žiaci deviateho ročníka Nina Molnárová IX. B, Patrik Vallo IX. A v spoločnosti starostu Jozefa Dávidíka a riaditeľky Renáty Opalkovej

Laureát Ceny A. F. Kollára Juraj Lysičan z IX. B

Laureátka Ceny A. F. Kollára Janka Dikošová z IX. A

Najlepší športovec školy Šimon Bobán

**Kancelárie
obchodných
zástupcov PSS môžete
v ŽILINE navštíviť
na týchto adresách:**

- Republiky 7
- Veľká okružná 59A
- V. Tvrdého 12
- Národná 8
- Kálov 11
- Na priekope 13

Cesta k novému bývaniu ešte jednoduchšia

Pre každého z nás je výber nového domu či bytu veľká udalosť. A vyžaduje si dostatok času. Ale hádam tým najdôležitejším je istota, že budeme mať dost financií, keď už padne definitívne rozhodnutie a svoje vysnívané bývanie si vyberieme. Existuje cesta, ako pripraviť nové bývanie aj pre deti, keď vyletia z rodičovského hniezda. Je tu však aj ďalšia istota v podobe úverového certifikátu od Prvej stavebnej sporiteľne. Podrobnosti predstaví územný riaditeľ PSS, Mário Kubík.

Sporenie pre deti sa často skloňuje v rôznych formách. Aké výhody ponúka stavebné sporenie pre najmenších?

Žijeme náročné časy a v nich je dôležité myslieť na budúcnosť. Najmä budúcnosť našich detí. Mať doma „finančný vankúš“ je teraz priam nevyhnutné. A o niekoľko rokov nám za naše deti určite poďakujú. Stavebné sporenie pre deti je jedným z najvýhodnejších na trhu. Ak svojim deťom pravidelne sporíte, do ich 18-tich rokov za vedenie účtu neplatíte nič. Je zadarmo. Sporenie je tiež bez poplatku za uzatvorenie zmluvy, ak to stihniete do jedného roka dieťaťa.

Plynú nejaké benefity z uzatvorenia detskej zmluvy aj rodičovi?

Momentálne platia zvýhodnené podmienky aj pre rodičov. Ak uzatvoria zmluvu pre deti, dostanú 50-percentnú zľavu z poplatku za vedenie účtu počas šiestich rokov.

Pri hľadaní nového bývania je dôležitý aj čas. K dispozícii je však úverový certifikát, ktorý znamená nové bývanie bez stresu...

Presne tak. Ide o potvrdenie zo strany banky, že v čase jeho vystavenia spĺňate podmienky na získanie úveru zo stavebného sporenia so založením nehnuteľnosti v potrebnej výške. Teda v takej, akú potrebujete na kúpu vášho vysnívaného bývania.

Ako dlho takýto certifikát platí?

Potvrdenie je platné až tri mesiace. Čiže máte dostatok času na hľadanie si adekvátnej nehnuteľnosti. Dodám, že na jeho získanie nie je potrebné, aby ste nám poskytli informácie o byte či dome, ktorý chcete kúpiť. To príde na rad až neskôr, keď si nehnuteľnosť vyberiete. Plyní však čas, počas ktorého platí spomínaný certifikát.

Kolko stojí získanie úverového certifikátu?

Vystavenie takéhoto potvrdenia zo strany banky je úplne bezplatné. Čiže nezaplatíte vôbec nič. Výraznou výhodou je, že máte dôležitú informáciu, aké sú vaše finančné možnosti a v akej sume môžete približne hľadať svoje nové bývanie.

Čo musí klient urobiť, ak chce certifikát získať?

Je to veľmi jednoduché. Stačí kliknúť na webovú stránku Prvej stavebnej sporiteľne, www.pss.sk, a v záložke úverový certifikát vyplniť jednoduchý formulár. Následne vás bude kontaktovať obchodný zástupca a dohodnete si spoločne ďalší postup.

Posúvanie vlastných limitov

Toto slovné spojenie asi najvýstižnejšie charakterizuje súčasnú športovú formu 24 ročného silového trojbojára z Terchovej Šimona Elischera. Z jednotlivých disciplín silového trojboja – tlak na lavičke, drep a mŕtvy ťah – sa Šimon v tomto roku viac zameriaval práve na prvú menovanú disciplínu, v ktorej prvý raz zdolal hranicu 200 kg. Túto uznávanú metu premiérovito vytlačil na súťaži v Stropkove, kde obsadil 3. miesto. Na Majstrovstvách Slovenska v Galante posunul svoje osobné maximum na výkon 207,5 kg. Vybojoval si ním v kategórii do 125 kg pekné druhé miesto.

V tomto športe náročnom na čas, životosprávu, techniku dvíhania záťaže atď., dozrievajú športovci v neskoršom veku, keď majú natrénované postupné zvyšovanie záťaže i vycibrenú techniku, pretože skokové zvyšovanie výkonov môže organizmus skôr poškodiť. Šimon je vo svojom mladom veku prakticky na začiatku športovej kariéry. Uvedomuje si, že zdravie, podpora rodiny a trpezlivosť v tréningoch musí fungovať. Ak to tak bude, plánuje v silovom trojboji pokračovať a postupne posúvať vlastné limity, aby sa priblížil svojim vzorom – Saričevovi z Ruska, Maddoxovi z USA alebo Ljugbergovi zo Švédska. Nuž, nech sa Ti darí, Šimon!

Marián ZAJAC

FOTOARCHÍV – Šimon Elischer

Prvý ročník Cyrilometodského futbalového turnaja

Dňa 4. júla 2020 sa na futbalovom ihrisku v Terchovej uskutočnil 1. ročník Cyrilometodského turnaja, na ktorom sa zúčastnilo šesť mužstiev – štyri z Terchovej, jedno zo Žiliny a jedno tvorilo mix hráčov z Belej, Dolnej Tižiny a Krasnian. Hralo sa systémom po tri mužstvá v dvoch skupinách. Víťazi skupín postúpili do semifinále priamo, ďalšie hrali play off o postup do semifinále. Do finále sa prebojovali tímy FC Hájik Žilina a FC Plechové. Zápas sa v riadnom hracom čase skončil remízou 1:1, nasledovali penality, v ktorých boli úspešnejší 5:4 chalani z Hájika. Spiestrením turnaja bol zápas prípraviek FK Terchová a ŠK Belá.

FC Hájik Žilina

Počas turnaja panovala príjemná atmosféra, pre každého bola pripravená kapustnica a guláš. Chcel by som sa poďakovať sponzorom, menovite Obci Terchová, Futbalovému klubu Terchová, Viktorovi Holúbkovi, Martinovi Struhárňanskému, Františkovi Bakovkovi, ktorý pripravil stánok s občerstvením. Vďaka patrí aj ďalším, ktorí sa pričínili o zdarný priebeh turnaja – Vincko Hanuliak pripravil veľmi dobre ihrisko, pani Balážová nám oprala dresy a upratala šatne, moja krstná mama pomáhala počas celého turnaja. Darčekové koše si určite zaslúžili. O chutný guláš sa postarali gulášmajstri Janko a Michal Hanuliakovci, kapustnicu zabezpečil Ondrej Krkoška.

Dúfame, že tento futbalový turnaj sa stane podobnou tradíciou, akou je Štefanský turnaj na Vianoce. Už teraz sa tešíme na druhý ročník.

Celkové poradie

FC Hájik Žilina
FC Plechové
Team Winner
Literpool
FC Inter Kyčeran
FK Terchová – dorast

Najlepší strelec: Erik Valášek (FC Hájik Žilina)
Najlepší hráč: Matej Bistiak (Team Winner)
Najlepší brankár: Andrej Opalka (FC Plechové)

Dávid ŠVEC a Peter TLACHÁČ
organizátori turnaja
FOTO – Dávid ŠVEC

Všestranná Ema Holúbková

Futbal, florbal, cyklistika, turistika, futsal, k tomu hra na husliach a výborné študijné výsledky v škole. Toto je stručná charakteristika žiačky deviataho ročníka ZŠ s MŠ Adama Františka Kollára v Terchovej Emy Holúbkovej.

Z tejto všestrannosti sa predsa len rysuje v poslednej dobe jedna oblasť, ktorá

bude Emu v živote zrejme profilovať viac ako ostatné. Je to futbal. Pri dievčati možno netradičné, ale ak si vás v štrnástich rokoch všimnú tréneri národných výberov a pošlú pozvánku na reprezentačný zraz, je to vážny impulz, ktorý môže mladého človeka niekde nasmerovať. Čo tomu predchádzalo, nám už prezradí samotná Ema: „Futbal som začala hrať s chlapcami v FK Terchová od desiatich rokov. Raz nemal kto chytať a keďže som mala brankárske rukavice, tak ma postavili do bránky. Postupne si moje brankárske výkony začali všimáť tréneri zo Žiliny a aj vďaka o rok staršej Monike Berešíkovej, tiež z Terchovej, ktorá hráva za MŠK Žilina WU 19, som od minulého roku v MŠK i ja. Hostovanie som po sezóne predĺžila o ďalší rok. Chytám v kategórii WU 15, hráme prvú ligu skupinu Stred. Bola som prekvapená a tešila som sa, keď som dostala v lete pozvánku na augustový reprezentačný zraz WU 15 do Národného

tréningového centra v Poprade. Sú to pre mňa veľké skúsenosti, ale aj motivácia do ďalšej práce, tréningov a zápasov“ – rozhovorila sa talentovaná brankárka. Na margo svojej budúcnosti, keďže končí základnú školu, ešte dodala: „Chcela by som študovať na všeobecnom gymnáziu Veľká Okružná a napredovať vo futbalovej kariére. Ak sa mi bude dariť, chcela by som dlho pôsobiť vo futbale. Za doterajšiu podporu a výsledky by som sa rada poďakovala najmä rodičom, rodine, spolužiakom, vedeniu školy a triednej pani učiteľke za to, že mi vychádzajú v ústrety pri uvoľňovaní na turnaje a tréningy. Nehanbím sa, že som z Terchovej a keď bude treba, viem doma pomôcť“ – doplnila Ema, ktorej vzorom je reprezentačná brankárka Koreňčiová chytajúca za AC Miláno. Bodaj by sa v budúcnosti aj našej Emy Holúbkovej podarilo napodobniť svoj futbalový vzor. Sny treba snívať...

Marián ZAJAC

FOTOARCHÍV – Ema Holúbková

Mužský futbal v Terchovej oživa

Po dvoch sezónach, keď terchovskú futbalovú zástavu držali v rukách len naši dorastenci, starší a mladší žiaci, prípravka a občas old boys tím, oživa aj kategória mužov. Za týmto znovuzrozením stojí nový výbor FK Terchová v zložení Jozef Rogoň – štatutár, Andrej Opalka, Jozef Mičo a Pavol Romančík. Na trénerskú lavičku zasadol Štefan Miho mladší.

Pred začiatkom súťažného ročníka sezóny 2020/2021 priniesli Žilinské noviny článok s názvom Futbal je späť pod Rozsutcom z pera Dominiky Mariňákovvej. Autorka v ňom sprostredkovala myšlienky Jozefa Rogoňa, Andreja Opalku a Štefana Miha.

Jozef Rogoň – štatutár FK Terchová

„Riešili sme oživenie družstva mužov už dlhšie, hlavne chalani, čo sme spolu hrávali osem rokov futsal za FC SAMINECHCE. My, chalani z Terchovej, sme sa stretli a dohodli, že sa vrátíme z iných dedín a budeme hrať spolu. Lenže nikto nemal záujem zastrieť to organizačne, tak sme sa rozhodli, že to zoberieme na seba. To, že musíme ísť od tretej triedy, nám nevadí. Čo už, život je taký. Máme svoje ciele. V prvom rade sa chceme dať dokopy a vytvoriť dobrú partiu. Nemyslíme na postup, chceme hrať futbal pre divákov, aby ľudia chodili na zápasy. Verím, že nám budú držať palce. Sme vo vedení noví, tak nech nás podporujú. Ihrisko máme parádne, za čo treba pochváliť nášho trávnikára Vincka Hanuliaka. Chcel, aby na ňom hral aj mužský tím, a takisto má na tom zásluhu.“

Andrej Opalka – člen výboru FK Terchová

„Nerobíme to pre seba, ale najmä pre mladých hráčov, aby nemuseli hrať inde. Aby Terchovci hrali v Terchovej.“

Štefan Miho ml. – tréner mužov FK Terchová

„Chalani z vedenia ma oslovili, či by som s tým nepomohol. Súhlasil som. V minulosti som hrával za mužov Terchovej už od 16 rokov. Neskôr som bol v Teplicke nad Váhom, prišlo však zranenie. Teraz už nechcem hrať, ale reku, aspoň pomôžem. Budeme hrať tak, na čo budeme mať, mužstvo je pomerne mladé. Hlavne, aby si chalani zahrli a bol aspoň stred tabuľky. Chceli by sme hrať ofenzívny futbal s dobrým držaním lopty a zapájaním krídel. Fanúšikovia nech si užívajú, že sa tu hrá futbal a tešili sa z toho, že si môžu prísť v nedeľu pozrieť zápasy na Sihlu.“

Chalanom držíme v ich futbalových plánoch a predsavzatiach palce. Vo vianočnom čísle našich novín prinesieme komplexný výsledkový servis a zhodnotenie jesennej časti sezóny všetkých terchovských mužstiev.

Marián ZAJAC

FOTO – Dominika MARIŇÁKOVÁ

Muži FK Terchová

Úspešné vyvrcholenie Stredoškolskej odbornej činnosti

Žiačka Gymnázia Jozefa Miloslava Hurbana v Čadci Anna Mária Dávidíková sa so svojim spolužiakom Martinom Šimkom zapojili do Stredoškolskej odbornej činnosti v odbore chémia a potravinárstvo s témou Sledovanie vybraných parametrov počas in vitro degradácie kompozitných kostných cementov. Hlavným cieľom tohto výskumu bolo monitorovanie kostných cementov, látok, ktoré sa môžu v budúcnosti používať napríklad namiesto umelých náhrad kolenného alebo bedrového kĺbu, v určitých podmienkach. Napriek zložitej situácii s koronavírusom po úspešnom zvládnutí okresného kola postúpili do krajského, kde zvíťazili.

Stredoškolská odborná činnosť vyvrcholila koncom apríla 42. ročníkom celoštátnej prehliadky. Hostiteľom boli Krajské centrum voľného času a Stredná priemyselná škola stavebná E. Belluša v Trenčíne. Práca Anny Márie Dávidíkovej a Martina Šimka zvíťazila v rámci odboru chémia, potravinárstvo.

Srdečne gratulujeme a Anne Márii želáme veľa síl, potrebnej energie i šťastia pri rozvíjaní svojho životného smerovania.

-red-

Na 54. ročníku Slovesnej jari v Martine – najstaršieho literárneho festivalu na Slovensku, ktorý ako hlavný dramaturg dlhodobo organizuje Peter Cabada, účinkovali aj Paľo Cabada s kapelou CABO a terchovskí muzikanti žijúci v Turci (Hanuliakovci & Rybárovci). Kvôli pandémie koronavírusu bolo toto podujatie presunuté z tradičného termínu na začiatok jesene. Autorom vizuálu Slovesnej jari, ktorej usporiadatelia verejne podporili kandidatúru Martina na titul Európske hlavné mesto kultúry 2026, je Ján Novosedliak (dlhoročný výtvarník Jánošíkových dní).

INZERÁT

Kúpim pôvodný a zachovalý terchovský klobúk s perom.
Kontakt: 041/5695129

54. ROČNÍK NAJSTARŠIEHO LITERÁRNEHO FESTIVALU NA SLOVENSKU

Vstup na všetky programy zdarma

Z VEREJNÝCH ZDROJOV PODPORIL
FOND NA PODPORU UMENIA

COVID-19 SPÔSOBIL,
ŽE FESTIVAL SA MUSEL
Z PŮVODNÉHO JARNÉHO TERMÍNU
PRESUNÚŤ NA ZAČIATOK JESENE

22.-25. 9. 2020 MARTIN

SLOVESNÁ JAR